

Prac. Pomorz
Biblioteka
Główna
UMK Toruń

09050 /20

09050/1966

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W TORUNIU

20

1 I 1966 – 31 XII 1966

TORUŃ 1968

WYDAWNICTWA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
za rok 1967

SPRAWOZDANIA TNT

Nr 19 (za okres 1 I — 31 XII 1965) Toruń 1967, s. 63 zł 12,—

ROCZNIKI

- MAŁEK JANUSZ: Ustawa o rządzie (Regimentsnottel) Prus Książęcych z r. 1542, Toruń 1967, s. 322, R. 72, z. 2, zł 40,—
GUMOWSKI MARIAN: Bibliografia numizmatyki polskiej, Toruń 1967, s. XVI + + 213 + 1 nlb., R. 72, z. 3, zł 30,—
GULDON ZENON: Mapy ziemi dobrzyńskiej w drugiej połowie XVI w. I. Podziały administracyjne. II. Rozmieszczenie własności ziemskiej, Toruń 1967, s. 65 + 2 mapy, R. 73, z. 1, zł 18,—

FONTES

- HEJNOSZ WOJCIECH, WALUSZEWSKA JANINA: Źródła do dziejów ekonomii malborskiej, t. 4, Toruń 1967, s. 313 + 1 nlb., Fontes 58, zł 50,—
Akta stanów Prus Królewskich, t. 4, cz. 2, wyd. Marian Biskup, Toruń 1967, s. 366 + XXV, Fontes 59, zł 50,—

STUDIA IURIDICA

- KUNICKA-MICHALSKA BARBARA: Fałszywe oskarżenie w prawie karnym PRL na tle prawnoporównawczym, Toruń 1967, s. 180. Tom 7, z. 3, zł 40,—

ZAPISKI HISTORYCZNE

- TOM 32 z. 1, Toruń 1967, s. 143 + 1 nlb., zł 25,—
TOM 32 z. 2, Toruń 1967, s. 108, zł 25,—
TOM 32, z. 3, Toruń 1967, s. 153 + 3 nlb., zł 25,—
TOM 32, z. 4, Toruń 1967, s. 143 + 1 nlb., zł 25,—

PRACE WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO

- KULIKOWSKA ANNA: Badania eksperymentalne nad sztywnością operacji pojęciowych u dzieci w wieku lat 7—10. Toruń 1966, s. 93 + 1 nlb. Tom 18 z. 2, zł 18,—
STYCZYŃSKA ADELA: Realizm powieści Tomusza Hardy'ego, Toruń 1967, s. 182 + +2 nlb. Tom 18 z. 3, zł 35,—
KSIĘGA pamiątkowa ku czci Konrada Górskiego. Pod redakcją Artura Hutnikiewicza, Toruń 1967, s. 454 + 2 nlb. Tom 19 z. 1, zł 70,—

(Ciąg dalszy na III str. okładki)

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU

20

1 I 1966 – 31 XII 1966

SPRAWOZDANIA
TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W TORUNIU

20

1 I 1966 – 31 XII 1966

TORUŃ 1968

REDAKTOR NACZELNY WYDAWNICTW TNT

Artur Hutnikiewicz

Komitet redakcyjny

Przewodniczący: *Bożena Osmólska-Piskorska*

Członkowie:

Bronisław Włodarski, Rajmund Galon

WYDAWANE Z ZASIŁKU
WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ
W BYDGOSZCZY

09050

Cyfl. Pomorska.

Printed in Poland

Państwowe Wydawnictwo Naukowe
Oddział w Poznaniu, 1968

Wydanie I. Nakład 550 + 80 egz. Ark. wyd. 3,5. Ark. druk. 3,25.
Papier druk. sat. kl. V 70 g, 70 × 100. Podpisano do druku 5 II
1968 r. Druk ukończono w lutym 1968 r. Cena zł 12,—

Zakłady Graficzne w Toruniu. Zam. nr 2299 - H-14

E. 926/68

SPRAWOZDANIA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU

NR 20

1 I 1966 – 31 XII 1966

SPIS RZECZY

I. DOROCZNE WALNE ZEBRANIE TOWARZYSTWA

Przemówienie prezesa Konrada Górskiego	7
Protokół Walnego Zebrania Towarzystwa Naukowego w Toruniu z dnia 20 lutego 1967 r.	13
Sprawozdanie z czynności Towarzystwa za rok 1966	15
Sprawozdanie skarbnika Towarzystwa za rok 1966	28
Protokół Komisji Rewizyjnej	30
Zmiany w składzie Towarzystwa	31

II. SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ

WYDZIAŁ I

GROT Z., Koła polskie w sejmie pruskim i parlamencie Rzeszy (ref. Karol Górski)	34
GRUDZINSKI T., Pertraktacje merseburskie z roku 1135	34
POWIERSKI J., Rola Pomorza w stosunkach polsko-pruskich w okresie przedkrzyżackim (ref. B. Włodarski)	34
CZACHAROWSKI A., Walka o Nową Marchię w XIV wieku (ref. B. Włodarski)	34
ZIELINSKA K., Układ kępiński 1282 r. między Mszczujem i Przemysławem II. Z dziejów zjednoczenia Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską (ref. K. Jasiński)	34
Posiedzenia Komisji Historycznej	35

WYDZIAŁ II

KRZEWIŃSKA A., Pieśń ziemiańska, antyturecka i refleksyjna. Studia o trzech wybranych gatunkach staropolskiej liryki XVI i XVII w. (ref. B. Nadolski)	36
FRIEDELONNA T., Kategorie plurale tantum w języku polskim (ref. H. Turska)	37
KRUPIANKA A., Formacje czasownikowe z przedrostkiem o- (ob-) w języku polskim (ref. H. Turska)	37

MACIEJEWSKI J., Słownictwo gwary chełmińskiej i dobrzyńskiej (ref. H. Turska)	37
GOŁAWSKA J., Barokowa snycerka w Toruniu (ref. Z. Kruszelnicki)	37
POKLEWSKI J., Kościół i klasztor pobernardyński w Zamartem koło Chojnic (ref. Z. Kruszelnicki)	37
KRUSZELNICKA J., Dawny ołtarz Pięknęj Madonny Toruńskiej (ref. Z. Kruszelnicki)	37
KRUSZELNICKI Z., Trzy symultaniczne panoramy: w Turynie, Monachium i Toruniu	37
Posiedzenia Komisji Filologicznej	38
Posiedzenia Komisji Filozoficznej	38
Posiedzenia Komisji Historii Sztuki	38
Posiedzenia Komisji Bibliografii i Bibliotekoznawstwa	39

WYDZIAŁ III

BASIŃSKA H., TYLZANOWSKA D., Badania nad składem osadów wytrącających się w reakcji $Pl_2(SO_4)_3 + Me_4Fe(CN)_6$, gdzie Me = Li, Na, K w roztworze wodnym (ref. H. Basińska)	39
CZERWIŃSKI Z., NOWAKOWSKI R., GRABOWSKA G., Własności elektryczne warstw adsorpcyjnych, powstających na granicy fazy krystalicznej KH_2PO_4 i jego roztworów nasyconych (ref. Z. Czerwiński)	40
GĄSKA S., Statystyka orbit małych planet (ref. W. Iwanowska)	40
GRUDZIŃSKA S., Obecność serii Paschena w emisji widma zmiennej długookresowej o Ceti (ref. W. Iwanowska)	40
TURŁO Z., Badania interferometryczne centrów promieniowania radiowego na Słońcu (ref. W. Iwanowska)	41
ZALESKI L., Efektywność teleskopu Schmidta 60/90 cm. II. Wyznaczanie głębokości linii (ref. W. Iwanowska)	41
CEYNOWA M., Zbiorowiska roślinności kserotermicznej nad dolną Wisłą (ref. J. Walas)	41
MAZUR L., Minerale siarczanowe z Dobrzyńia nad Wisłą (ref. R. Galon)	41
KRIESEL G., Badania antropologiczne młodzieży żeńskiej ze szkół średnich ogólnokształcących rejonu Pomorza i Kujaw (ref. W. Stęślicka-Mydlarska)	41
Posiedzenia Komisji Astronomicznej	41

WYDZIAŁ IV

KUNICKA-MICHALSKA B., Fałszywe oskarżenie w prawie karnym PRL na tle prawno-porównawczym (ref. J. Śliwowski)	42
BISKUPSKI K., Problemy ustrojoznawstwa	42

III. MATERIAŁY BIO- I BIBLIOGRAFICZNE CZŁONKÓW WYDZIAŁÓW

Wydział I	
Wojciechowski Marian	43
Wydział III	
Borowiecki Lucjan	44
Lesiak Tadeusz	45
Siedlewski Janusz	47
Wydział IV	
Krajewski Jan	49

I

DOROCZNE WALNE ZEBRANIE TOWARZYSTWA

w dniu 20 lutego 1967 r.

PRZEMÓWIENIE PREZESA TOWARZYSTWA
KONRADA GÓRSKIEGO

Otwierając publiczną część Walnego Zebrania Towarzystwa Naukowego w Toruniu, pragnę zgodnie z tradycyjnym zwyczajem uczcić pamięć naszych członków zmarłych w okresie, który nas dzieli od poprzedniego Walnego Zebrania. Opuściło nas w tym czasie czterech zasłużonych ludzi: astronom Felicjan Kępiński, romanista Walerian Preisner, historyk Marcin Dragan i architekt Stefan Narębski.

Prof. dr Felicjan Kępiński, członek Wydziału III TNT, urodził się w Piotrkowie Trybunalskim 29 IV 1885 r. Tam też ukończył gimnazjum klasyczne w 1903 r. Studiował naprzód w Warszawie, a po strajku szkolnym 1905 r. kontynuował studia filozoficzne, matematyczne i astronomiczne w uniwersytetach niemieckich: w Lipsku, Getyndze i Berlinie, gdzie uzyskał stopień doktora filozofii. W latach 1915—1918 pracował w Obserwatorium w Berlinie, od r. 1918 objął stanowisko adiunkta Obserwatorium Uniwersytetu Warszawskiego. Habilitował się w Wilnie, a w r. 1927 został profesorem nadzwyczajnym astronomii sferycznej i praktycznej w Politechnice Warszawskiej. W 1937 r. został mianowany profesorem zwyczajnym tamże. Wykładał również w Szkole Topografów Wojskowego Instytutu Geograficznego w Warszawie. Po wojnie był przewodniczącym Podkomisji Komet przy Komitecie Astronomicznym PAN. Ogłosił przeszło 100 prac naukowych w językach: polskim, angielskim, francuskim i niemieckim. Poza tym był autorem licznych artykułów okolicznościowych i polemicznych. Zmarł 8 IV 1966 r.

Doc. dr Walerian Preisner, członek Wydziału II TNT, urodził się w Sieniawie (pow. Jarosław) 1 listopada 1894 r. Po ukończeniu gimnazjum klasycznego w Jarosławiu (1916 r.) zaczął studiować we Lwowie, naprzód na Wydziale Prawa, a w latach 1919—1923 filologię romańską na Wydziale Filozoficznym. W latach 1922—1934 uczył łaciny i języka francuskiego w gimnazjach lwowskich. Od roku 1923 zaczął pracować w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie i odtąd poświęcił pracy bibliotekarskiej wiele lat swego życia. W 1929 r. uzyskał stopień doktora filo-

zofii, w 1930 r. stopień magistra filologii romańskiej. W czasie wojny pracował nadal w Bibliotece Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Po przybyciu do Torunia w 1945 r. zaczął pracować jednocześnie w Bibliotece Głównej UMK i jako lektor języka włoskiego na Wydziale Humanistycznym, prowadząc zarazem wykłady zlecone z literatury włoskiej. Uzyskawszy stopień docenta filologii romańskiej, opuścił Bibliotekę Główną UMK i stał się członkiem katedry Historii Literatury Polskiej; odtąd prowadził wykłady i egzaminy z zakresu literatury powszechnej dla studentów filologii polskiej. Był członkiem wielu towarzystw naukowych i Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich. Większość prac jego dotyczy stosunków literackich polsko-włoskich; z nich najważniejszą pozycją jest *Dante i jego dzieła w Polsce*, wydana w 1957 r. przez TNT. Poza tym doc. Preisner był autorem licznych artykułów i studiów, m. in. o Carduccim, Mauriacu, Goldonim, Pulcim, Arrigo Boito i in. Dokonał również wielu przekładów z literatury włoskiej. Uczniowie jego podkreślali niejednokrotnie wielką wdzięczność za wszystko, co im dawał jako świetny znawca języka włoskiego i miłośnik literatur romańskich. Zmarł 22 czerwca 1966 r.

Doc. dr Marian Dragan, członek Wydziału I TNT, urodził się w Chyrowie dnia 11 XI 1882 r. Po ukończeniu gimnazjum klasycznego w Bochni (1902) studiował filozofię we Lwowie, uzyskując w 1908 r. doktorat z zakresu historii powszechnej i średniowiecznej. Do I wojny światowej był nauczycielem w gimnazjach w Bochni i we Lwowie. W latach 1914—1920 był uczestnikiem wojny światowej i przeszedł do rezerwy w stopniu majora. Po latach spędzonych w Lublinie w charakterze nauczyciela gimnazjum przeniósł się w 1925 r. do Gdańska i tu pozostawał do wybuchu drugiej wojny światowej, pracując jako nauczyciel, od r. 1927 jako Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku oraz badacz stosunków polsko-gdańskich i zagadnień pomorskich. Studia swoje ówczesne opierał na materiałach, które znalazł w Archiwum Państwowym i bibliotece miejskiej w Gdańsku. Po wybuchu wojny został aresztowany (12 IX 1939), a po wypuszczeniu na wolność udał się do Krakowa i tu pracował w tajnym nauczaniu. Po wojnie objął kierownictwo Archiwum Państwowego w Gdańsku, odbudował gmach tegoż archiwum i nadal prowadził intensywną pracę naukową. W 1954 r. uzyskał stopień docenta. Był honorowym członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego i honorowym prezesem Gdańskiego Towarzystwa Naukowego. Ogłosił liczne studia naukowe z zakresu filozofii, historii Kościoła, historii średniowiecznej, historii Gdańska i Pomorza; jego pióra są również liczne artykuły w *Polskim Słowniku Biograficznym*. Zmarł dnia 9 lipca 1966 r.

Prof. dr Stefan Narębski, członek Wydziału II TNT, urodził się na Kaukazie 23 I 1892 r. Po ukończeniu szkoły realnej studiował architekturę w Petersburgu (w latach 1911—1915). Wojna przerwała te studia; Narębski ukończył je dopiero w 1922 r. na Politechnice Warszawskiej.

W latach 1922—1928 pracuje jako architekt we Włocławku; redaguje w tym czasie miesięcznik „Życie Włocławka i okolicy”. W 1928 r. przenosi się do Wilna, gdzie pracuje jako architekt. Od 1935 r. prowadzi wykłady zleczone i ćwiczenia z zakresu architektury wnętrz na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, a w 1937 r. zostaje profesorem nadzwyczajnym tegoż przedmiotu na tymże Wydziale. Był członkiem Wileńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, prezesem Wileńskiego Oddziału Stowarzyszenia Architektów Polskich, członkiem Wileńskiego Towarzystwa Artystów Plastyków i członkiem Rady Wileńskich Zrzeszeń Artystycznych, gdzie reprezentował plastyków wileńskich. Podczas wojny brał udział w tajnym nauczaniu. Uwięziony we wrześniu 1943 r. jako zakładnik uniknął wprawdzie rozstrzelania, ale został zesłany do obozu pracy w Prawieniszkach pod Kownem, dzieląc ten los z wieloma najwybitniejszymi przedstawicielami elity umysłowej Wilna. W wileńskim okresie swego życia Narębski wykonał wiele prac architektonicznych o wybitnym znaczeniu artystycznym i brał udział w konserwacji cennych zabytków, m. in. ratusza wileńskiego. Po wojnie osiadł w Toruniu i tu wziął wybitny udział w organizacji Wydziału Sztuk Pięknych UMK. Kierował Katedrą Architektury Wnętrz. Przez 6 lat był dziekanem, przez 2 lata prodziekanem Wydziału Sztuk Pięknych. Wykonał w tym okresie wiele prac architektonicznych i konserwatorskich. On projektował i wykonał pomnik bitwy pod Płowcami, kierował odbudową zabytkowego budynku w Grudziądzu i adaptował go na muzeum, on był głównym projektantem robót architektoniczno-konserwatorskich przy odnowieniu staromiejskiego ratusza w Toruniu. Wielokrotnie odznaczony i wielokrotnie nagradzany za swoje prace położył szczególne zasługi dla województwa bydgoskiego. Był również autorem wielu prac z zakresu historii sztuki, zarówno o cennych budowlach, jak i o działalności wybitnych artystów. Człowiek o nieposzlakowanym charakterze, niezwykłym uroku osobistym, subtelnym humorze i życzliwym stosunku do każdego, z kim go życie zetknęło — pozostawił po sobie pamięć indywidualności bardzo niezwyklej i pociągającej. Zmarł 16 listopada 1966 r.

Uczcijmy pamięć tych, co odeszli, chwilą milczenia.

Towarzystwo wkroczyło w dziewięćdziesiąty drugi rok istnienia, zatem prawie wiek cały pełni swe zadanie, pracując nad rozwojem nauki oraz życia umysłowego i kulturalnego w naszym regionie, przy czym na szczególne podkreślenie zasługuje pionierska praca Towarzystwa nad szerzeniem kultury polskiej i świadomości narodowej na Pomorzu w okresie zaboru. Wiemy, że rezultatem polityki pruskiej na Pomorzu było wybitne osłabienie polskich sił społecznych, a zwłaszcza rosące z latami przedziedzenie szeregów inteligencji pomorskiej, co odbiło się fatalnie na stanie życia kulturalnego tej dzielnicy. Równocześnie ożywił się na Pomorzu niemiecki ruch naukowo-badawczy, zwłaszcza od chwili założenia

w Toruniu w 1954 r. Copernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst. Instytucja ta rozwinęła bardzo ożywioną działalność na polu studiów historycznych i odegrała dużą rolę w ruchu naukowym Prus Zachodnich. Choć społeczeństwo polskie na Pomorzu zdystansowane przez żywioł obcy, nie mogło przeciwstawić poważnemu kapitałowi nauki niemieckiej własnego dorobku — gdyż nie mogło wytworzyć go w nie sprzyjających warunkach, narzuconych przez zaborcę, to jednak wśród Polaków budziło się usilne pragnienie odbudowy polskiej kultury narodowej i przeciwdziałania hegemonii niemieckiej. Rozwijała się więc świadomość konieczności zespolenia sił intelektualnych i zorganizowania na Pomorzu ośrodka nauki polskiej. Tak zrodziła się myśl utworzenia Towarzystwa Naukowego w Toruniu.

O działalności Towarzystwa w roku sprawozdawczym szczegółowe dane złoży sekretarz generalny w drugiej części naszego zebrania. Ograniczę się więc do podania tylko charakterystyki tej działalności i kilku informacji ilustrujących najistotniejsze przejawy życia Towarzystwa w 1966 r.

Towarzystwo liczyło na końcu tego roku 325 członków, w tym 136 członków Wydziałów i 189 członków zwykłych. W stosunku do roku ubiegłego stanowi to wzrost liczby członków Wydziałów o 7, a liczby członków zwykłych o 14. W ramach Towarzystwa działają 4 Wydziały i 20 Komisji i Komitetów redakcyjnych. Komisje liczyły 76 członków i 126 współpracowników.

O aktywności naukowej i społecznej Towarzystwa świadczyły już w czasach zaboru i świadczą obecnie jego wydawnictwa. Towarzystwo wydało od początku swego istnienia do końca 1966 r. 625 pozycji o łącznej objętości 4911,50 ark., w tym w okresie zaboru (od 1887 do 1920) 93 pozycje o objętości 697 ark. Towarzystwo wydaje obecnie 8 serii wydawniczych, a mianowicie: Roczniki, Fontes, Zapiski Historyczne, Prace Filologiczno-Filozoficzne, Studia Iuridica, Studia Societatis Scientiarum Torunensis, Sprawozdania TNT i serię Prac Popularnonaukowych.

W roku sprawozdawczym wydało Towarzystwo 27 pozycji o objętości 301,75 ark. Jest to w stosunku do produkcji wydawniczej w roku poprzednim więcej o 81,75 ark. Znaczny ten wzrost tłumaczy się wydaniem w roku sprawozdawczym prócz pozycji objętych planem wydawniczym na rok 1966 — jeszcze siedmiu pozycji z poślizgu z roku poprzedniego. Wydawnictwa Towarzystwa — obsługujące cały niemal region ziem pomorskich — poza wkładem do nauki polskiej, poza udziałem w walce z rewizjonizmem niemieckim, spełniają jeszcze inne, niemniej ważne zadanie, budzą inicjatywę młodszych pracowników nauki, ułatwiając im start naukowy przez publikowanie ich prac. I tak z wydanych przez Towarzystwo w roku sprawozdawczym 27 pozycji, o łącznej objętości 301,75 ark., 14 pozycji o łącznej objętości 135,75 ark. to prace młodszych pra-

owników nauki. Stanowi to 52% wydanych w tym roku pozycji oraz 45% wydanych arkuszy.

W zakresie drugiej, także ważnej działalności Towarzystwa, tj. badań naukowych — kontynuowało Towarzystwo w roku sprawozdawczym długofalowe badania z lat ubiegłych, w szczególności przygotowanie dalszych tomów *Aktów Stanów Prus Królewskich*, badania nad osadnictwem obronnym we wczesnym średniowieczu na terenie Kujaw i ziemi chełmińskiej, i dalej: badania nad dziejami gimnazjum toruńskiego w związku z przypadającą na 1968 r. czterechsetną rocznicą założenia tego gimnazjum, badania związane z przypadającą w 1973 r. pięćsetną rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika, a mianowicie prace badawcze nad bibliografią Kopernikowską, spisem książek wywiezionych z Warmii do Szwecji w XVII w. i monografią Łukasza Watzenrodego, wuja i protektora Kopernika; w zakresie geografii kontynuowano badania nad zagadnieniem: Czwartorzęd i rzeźba Wysoczyzny Chełmińskiej.

Towarzystwo prowadziło nadal rozległą wymianę swoich wydań, a to z 62 instytucjami naukowymi w kraju i z 184 instytucjami zagranicznymi w 27 krajach, przeznaczając na ten cel około 30% swoich wydawnictw. W roku sprawozdawczym wysłało Towarzystwo 2562 egzemplarzy wydawnictw (łącznie z wyrównaniem zaległych przesyłek), a otrzymało 1718 egzemplarzy wydawnictw naukowych od innych instytucji. Księgozbiór Towarzystwa liczy obecnie ponad 37 000 pozycji dzieł naukowych.

Ważną, służącą także potrzebom nauki placówką Towarzystwa jest Pracownia Mikrofilmowa. Wykonała ona w roku sprawozdawczym 35 100 zdjęć mikrofilmowych i 7522 fotokopii, obsługując prawie wszystkie katedry i zakłady naukowe UMK oraz liczne inne instytucje naukowe i pracowników nauki spoza Torunia. Liczące ponad 1000 zdjęć archiwum Pracowni Mikrofilmowej wzbogaciło się o dalsze cenne pozycje, jak o mikrofilm znajdującego się w British Muzeum w Londynie rękopisu „A relation of the state of Polonia”, kilkadziesiąt mikrofilmów wybranych dokumentów z Getyngi, 3195 zdjęć katastru kontrybucyjnego Prus Królewskich, 575 powiększeń z mikrofilmu dokumentów archiwum pokrzyżackiego w Getyndze, dalej kopię rękopisu dzieła Kopernika *De revolutionibus* i Traktatu Toruńskiego. Przestarzała już aparatura Pracowni Mikrofilmowej została dzięki dotacji otrzymanej z Prezydium WRN w Bydgoszczy unowocześniona, co pozwoli na jeszcze sprawniejszą działalność Pracowni.

Towarzystwo nasze, skupiające w szeregach swoich ponad 300 pracowników nauki różnych dyscyplin, szczególnie powołane jest do prowadzenia akcji upowszechniania nauki. Działalność ta jest w planach Towarzystwa w pełni uwzględniona. Formy upowszechniania nauki stosuje Towarzystwo różne. I tak odbyły się w roku sprawozdawczym 2 sesje naukowe regionalne, zorganizowane przez Towarzystwo w Choj-

nicach i w Chełmnie, oraz 1 sesja ogólnokrajowa, tj. przygotowana wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym 4-dniowa Sesja Historyków Polskich. Poza tym odbyły się 4 naukowe odczyty publiczne w Toruniu, które wygłosili prelegenci spoza Torunia, oraz 1 odczyt w Wąbrzeźnie. W związku z pięćdziesiątą rocznicą śmierci Henryka Sienkiewicza zorganizowało Towarzystwo wieczornice sienkiewiczowskie w Toruniu, Włocławku i Bydgoszczy, na których ogłoszono 8 referatów.

Nowa forma popularyzacji wiedzy stosowana przez Towarzystwo to serie wykładów o tematyce regionalnej, rozłożone na określony czas. Są to tzw. Studia Wiedzy o Regionie. Studium takie odbyło się już w Wąbrzeźnie, a po jego zakończeniu w lutym 1966 r. zorganizowało Towarzystwo drugie w Chełmnie. Na studiach tych ogłoszono w roku sprawozdawczym 15 wykładów. Studia regionalne cieszą się wielkim zainteresowaniem nauczycieli, działaczy kulturalno-oświatowych, młodzieży klas wyższych szkół średnich i innych grup społeczeństwa. Towarzystwo ma zamiar studia te kontynuować i objąć nimi kolejno możliwie wszystkie powiaty województwa bydgoskiego.

Począwszy od r. 1966 podstawą materialną organizacji TNT jest przede wszystkim dotacja udzielana przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy. Z wdzięcznością i uznaniem muszę stwierdzić, na tym miejscu życzliwy stosunek do naszego Towarzystwa i zrozumienie jego potrzeb ze strony Prezydium WRN, jak i ze strony Komitetu Wojewódzkiego PZPR. Polska Akademia Nauk nadal opiekuje się wydatnie Towarzystwem, udzielając mu zleceń na prace wydawnicze i umożliwiając wydanie wszystkich planem objętych pozycji. W imieniu Zarządu TNT składam więc gorące podziękowanie dla wymienionych władz i instytucji, jak również dla władz miejskich m. Torunia, dla Oddziału Państwowego Wydawnictwa Naukowego w Poznaniu oraz dla Toruńskich Zakładów Graficznych.

Kończąc wyrażam również gorącą wdzięczność dla moich najbliższych współpracowników, a więc dla wszystkich członków Zarządu, zwłaszcza dla sekretarza generalnego TNT prof. dra Mariana Biskupa, dla redaktora naczelnego naszych wydawnictw prof. dra Artura Hutnikiewicza, dla skarbnika mec. dra Stefana Dembińskiego i dla całego Biura Zarządu, dla Sekretariatu Wydawnictw, dla Pracowni Mikrofilmowej i wreszcie dla dyrektora administracyjnego TNT, mgra Alojzego Kirsteina, którego ofiarnej pracy i sprężystemu kierownictwu Towarzystwo nasze bardzo wiele zawdzięcza.

PROTOKÓŁ

DOROCZNEGO WALNEGO ZEBRANIA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU

Z DNIA 20 LUTEGO 1967 R.

Porządek obrad

Część I — publiczna

1. Zagajenie i omówienie działalności Towarzystwa — prezes.
2. Wykład: „Prace nad Polskim Atlasem Etnograficznym” — doc. dr Jadwiga Klimaszewska.

Część II — zamknięta

3. Wybór Prezydium Zebrania.
4. Odczytanie i przyjęcie protokołu z zeszłorocznego Walnego Zebrania.
5. Sprawozdanie Zarządu za rok 1966: a) sekretarza generalnego, b) skarbnika.
6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
7. Dyskusja nad sprawozdaniami.
8. Powzięcie uchwały co do absolutorium dla Zarządu.
9. Ustalenie składek członkowskich na rok 1967.
10. Zatwierdzenie kooptacji nowego członka Zarządu.
11. Ogłoszenie nazwisk nowych członków.
12. Wolne wnioski.

Ad 3. Na wniosek prezesa, prof. dra Konrada Górskiego, wybrano na przewodniczącego obrad prof. dra Jana Walasa. Na sekretarza Walnego Zgromadzenia powołano dra Jerzego Serczyka.

Ad 4. Odczytany z zeszłorocznego zebrania protokół przyjęto jednomyślnie.

Ad 5. Sprawozdanie Zarządu z działalności w 1966 r. złożył prof. dr Marian Biskup. Oprócz tekstu właściwego sprawozdania sekretarz generalny przedstawił sprawę odzyskania dla Towarzystwa Naukowego gmachu będącego jego własnością, a zajmowanego od 1922 r. przez Książnicę Miejską im. Mikołaja Kopernika. Sprawa budowy nowego gmachu dla Książnicy będzie rozstrzygnięta przez władze centralne w najbliższych tygodniach. Ponadto prof. Biskup stwierdził ustabilizowanie się pozycji materialnej TNT, nieco zachwianej w okresie przechodzenia z budżetu Polskiej Akademii Nauk na dotacje z budżetu Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy. W wyniku tej stabilizacji nastąpiło nawet pewne

polepszenie warunków finansowych dla autorów drukujących swoje prace w wydawnictwach TNT. Profesor Biskup na zakończenie swego wystąpienia stwierdził, że towarzystwa naukowe w Polsce ostatnio przeżywają pewien renesans, z czym wiąże się nawrót do ich akademickiego charakteru, własnych zespołowych badań naukowych.

Sprawozdanie z działalności finansowej TNT przygotowane przez skarbnika dra Stefana Dembińskiego odczytał, ze względu na jego nieobecność, prof. dr Marian Biskup.

Ad 6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej odczytał przewodniczący Komisji prof. dr Wojciech Hejnosz, a następnie przedstawił zebrany wniosek o udzielenie Zarządowi absolutorium.

Ad 7. Dyskusja:

Dr Józef Mossakowski, zabierając głos na temat trudności lokalowych Książnicy Miejskiej, zaproponował, aby po wybudowaniu nowego gmachu Biblioteki Głównej UMK na Bielanach przenieść Książnicę do dotychczasowego budynku Biblioteki UMK, który został zbudowany na krótko przed II wojną światową z myślą o pomieszczeniu w nim Książnicy. Tenże mówca wyraził wątpliwość, czy słuszną jest rzeczą ograniczanie w wydawnictwach TNT liczby proponowanych przez autorów map i wykresów, stanowiących integralną część publikowanych prac.

Doc. dr Władysław Niewiarowski postulował, aby streszczenia prac, które są umieszczane w Sprawozdaniach TNT, ukazywały się drukiem wcześniej aniżeli same prace. Jest to ważne ze względu na zaznaczenie prawa pierwszeństwa, zwłaszcza w dziedzinie nauk przyrodniczych.

Dyrektor Książnicy Miejskiej mgr Tujakowski polemizował ze sformułowaniami zawartymi w sprawozdaniu sekretarza generalnego, odnoszącymi się do niszczenia budynku przy ul. Wysokiej przez Książnicę, które wydały mu się zbyt ostre, zwłaszcza wobec faktu, że Książnica przeznaczająca duże kwoty na remont tego budynku i jego konserwację. Propozycję dra Mossakowskiego w sprawie gmachów bibliotecznych uznał dyr. Tujakowski za niesłuszną i zwrócił się do TNT z prośbą o poparcie starań Książnicy o budowę nowego dla niej gmachu.

Przewodniczący zgromadzenia, prof. Walas, wyjaśnił, że zakwestionowane przez dyr. Tujakowskiego sformułowania nie znajdują się w oficjalnym tekście sprawozdania sekretarza generalnego. Prof. Jerzy Remer powiedział, że gmach przy ul. Chopina, zajmowany obecnie przez Bibliotekę Główną UMK, był budowany przed 1939 r. jako projektowana wspólna siedziba Muzeum Pomorskiego i Książnicy, wobec czego po opróżnieniu go najwłaściwsze będzie przywrócenie mu jego funkcji muzealnej. W od-

- powiedzi na głosy w dyskusji prof. dr Marian Biskup stwierdził, że TNT nie powinno opuszczać swego budynku, zbudowanego w okresie zaborów ze składek społecznych; wymaga tego szacunek dla tradycji instytucji. Uwagę doc. Niewiarowskiego w sprawie druku Sprawozdań uznał za słuszną, ale również dodał, że czasem zbyt odległy termin publikacji Sprawozdań jest spowodowany przez autorów. Dla wyjaśnienia wątpliwości dyr. Tuja-kowskiego, prof. dr Biskup ponownie odczytał fragment sprawozdania sekretarza generalnego, odnoszący się do sprawy gmachu.
- Ad 8. Wniosek o udzielenie Zarządowi absolutorium uchwalono jednogłośnie. Wstrzymali się od głosowania członkowie Zarządu.
- Ad 9. Przyjęto, zgodnie z propozycją Zarządu, wysokość składki: dla członków miejscowych Wydziałów w kwocie 60 zł rocznie, z tym że członkowie otrzymają nieodpłatnie wychodzący w danym roku numer Sprawozdań TNT, dla pozostałych członków 20 zł rocznie. Poza tym zatwierdzono jednogłośnie dokooptowanie do Zarządu prof. dra Rajmunda Galona, który zajmie w Zarządzie miejsce przeniesionego do Krakowa prof. dra Henryka Szarskiego. Od głosowania w tej sprawie wstrzymał się prof. dr R. Galon.
- Ad 10. Przewodniczący Walnego Zgromadzenia ogłosił listę nowych członków Wydziałów i członków zwyczajnych.
- Ad 11. Wobec braku wolnych wniosków przewodniczący prof. dr Jan Walas zamknął posiedzenie, dziękując obecnym za udział w obradach.

(—) *Jerzy Serczyk*
Sekretarz Zebrania

(—) *Jan Walas*
Przewodniczący Zebrania

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOSCI TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU ZA ROK 1966

Towarzystwo Naukowe w Toruniu liczyło w dniu 31 XII 1966 r. 325 członków, w tym 136 członków Wydziałów, a 189 członków zwykłych. W roku sprawozdawczym ubyło 4 członków Wydziałów z powodu śmierci oraz 4 członków zwykłych na skutek skreślenia z listy członków. Przyjęto 29 nowych członków zwykłych, 7 członków zwykłych przesunięto na członków Wydziałów oraz powołano 4 nowych członków Wydziałów. W stosunku do roku ubiegłego liczba członków zwykłych wzrosła o 14, a liczba członków Wydziałów o 7.

Zarząd Towarzystwa pracował w składzie: prezes — Konrad Górski, wiceprezes — Antoni Swinarski, sekretarz generalny — Marian Biskup, skarbnik — Stefan Dembiński, redaktor naczelny — Artur Hutnikiewicz, członkowie Zarządu: Tadeusz Grudziński, Wiktor Kornatowski i Henryk Szarski oraz przewodniczący Wydziałów: Karol Górski, Ta-

deusz Czeżowski, Alina Ulińska i Kazimierz Biskupski. Zarząd odbył w roku sprawozdawczym 5 posiedzeń, podejmując 70 uchwał. Przy Zarządzie działały 4 komisje, 2 komitety redakcyjne i Redakcja Naczelna Wydawnictw TNT. Komisja do Spraw Zleconych Prac Naukowych pracowała w składzie: Karol Górski, Wojciech Hejnosz, Stefan Narębski do 17 XI 1966 r., a następnie Zofia Abramowiczówna, Barbara Józefowiczowa, Stanisław Balcerzyk i Zygmunt Prusinkiewicz. Komisja opiniowała wszystkie umowy-zlecenia na wykonanie prac naukowych w zakresie akcji wydawniczej, akcji popularyzacji wiedzy i planem objętych badań naukowych. Komisja do Spraw Zleconych Prac Nienaukowych, w składzie: Krystyna Porębska, Amalia Rosińska i Maria Łosiowa, opiniowała umowy-zlecenia na prace nie mające charakteru prac naukowych. Komisja Upowszechniania Nauki pracowała w składzie: Władysław Niewiarowski — przewodniczący i Sławomir Kalembka — sekretarz. Komisja ta po zakończeniu w Wąbrzeźnie Studium Wiedzy o Regionie, w ramach którego w roku sprawozdawczym ogłoszono jeszcze 6 prelekcji, zorganizowała także Studium w Chełmnie, trwające od marca 1966 r. do lutego 1967 r. Studium to obejmuje łącznie 12 wykładów. Wykłady odbywają się w Powiatowym Domu Kultury. Cieszą się one wielkim zainteresowaniem tak starszego społeczeństwa, jak również młodzieży wyższych klas szkół średnich.

Komisja Kopernikańska pracowała w składzie: Wilhelmina Iwanowska — przewodnicząca, Bronisław Nadolski — sekretarz. Grupa Astronomii odbyła 6 posiedzeń naukowych. Odbyło się też posiedzenie administracyjne Komisji, na którym dokonano wyboru przewodniczącego i sekretarza w dotychczasowym składzie, oraz wysłuchano komunikatu rektora UMK prof. dra W. Łukaszewicza o projekcie rozbudowy uniwersytetu w związku z uroczystościami kopernikańskimi oraz o projekcie programu obchodów tej rocznicy. Poza tym wysłuchano sprawozdania przewodniczących poszczególnych grup operacyjnych o postępach prac i stwierdzono, że prace te przebiegają planowo. Na wniosek Komisji Kopernikańskiej — Zarząd TNT zakupił w Bibliotece Narodowej w Warszawie mikrofilm rękopisu Kopernika *De revolutionibus*.

Komitety Redakcyjne Sprawozdań TNT pracowały w składzie: przewodniczący — Walerian Preisner do 22 VI 1966 r., a od 20 IX 1966 r. Bożena Osmólska-Piskorska, członkowie — Bronisław Włodarski i Rajmund Galon. Komitety odbyły jedno posiedzenie, na którym uchwalono zmianę układu treści Sprawozdań. Ponadto przygotowano do druku Sprawozdania nr 19.

Komitety Redakcyjne Prac Popularnonaukowych w składzie: przewodniczący — Andrzej Tomczak, członkowie: Franciszek Peplowski i Wanda Zabłocka, nie przejawiał w roku sprawozdawczym żywszej działalności. W ramach serii prac popularnonaukowych w opracowaniu jest monografia „Dzieje Chełmna i jego regionu”.

Redakcja Naczelna TNT pracowała w składzie: redaktor naczelny — Artur Hutnikiewicz, członkowie: Marian Biskup, Tadeusz Grudziński, Bronisław Nadolski, Halina Turska, Zenon Czerwiński, Jan Walas, Wiesław Daszkiewicz i Aleksander Kunicki. Redakcja naczelna odbyła w roku sprawozdawczym 2 posiedzenia. Uchwalono projekt planu wydawniczego na rok 1967 oraz wysunięto szereg zaleceń i postulatów zmierzających do usprawnienia akcji wydawniczej i rytmicznego jej przebiegu. Nad całością spraw wydawniczych czuwał, poświęcając bezinteresownie dużo czasu i pracy, redaktor naczelny Artur Hutnikiewicz. Jego wysiłkom zawdzięczając, jak również dzięki wyjątkowo ofiarnej pracy kierownika Sekretariatu Redakcji mgr Amalii Rosińskiej, akcja wydawnicza Towarzystwa przebiegała w zasadzie planowo.

Komisja Rewizyjna, w składzie: przewodniczący — Wojciech Hejnosz, członkowie — Wilhelmina Iwanowska i Leonid Żytkowicz, odbyła 1 posiedzenie i przeprowadziła kontrolę działalności finansowo-gospodarczej Towarzystwa.

Zadanie swoje w zakresie twórczej pracy naukowej i upowszechniania wiedzy spełnia Towarzystwo poprzez pracę w 6 Komisjach i Komitetach Redakcyjnych oraz w 4 Wydziałach i działających przy nich 14 Komisjach i Komitetach Redakcyjnych.

Wydział I — Historyczny liczył przy końcu 1966 r. 34 członków, w tym 19 miejscowych i 15 zamiejscowych. Przewodniczącym był Karol Górski, funkcję zastępców przewodniczącego pełnili Bronisław Włodarski i Wojciech Hejnosz, funkcję sekretarza do 21 III 1966 r. Zbigniew Zdrójkowski, a od tego czasu Andrzej Tomczak. W roku sprawozdawczym zmarł 1 członek zamiejscowy Wydziału. Wydział odbył 4 posiedzenia naukowe oraz 6 posiedzeń administracyjnych i 1 posiedzenie zamknięte, na których ustalono plan wydawniczy na 1968 r.: przeznaczono do druku prace zreferowane na posiedzeniach naukowych Wydziału i zaproponowano recenzentów do tych prac. Poza tym na posiedzeniach administracyjnych Wydziału dokonano wyboru przewodniczących, członków komisji, komitetów redakcyjnych oraz wysunięto kandydatów na członków Wydziału, omawiano również sprawy związane z akcją wydawniczą i inne. Działająca przy Wydziale Komisja Historyczna liczyła przy końcu roku sprawozdawczego 19 członków i 30 współpracowników. Jej przewodniczącym był Kazimierz Jasiński, zastępcą przewodniczącego — Helena Piskorska, a sekretarzem — Zofia Kędzierska. Komisja odbyła 3 posiedzenia naukowe. Do Komisji Historycznej powołano w roku sprawozdawczym 5 nowych członków.

Przy Wydziale pracują 3 komitety redakcyjne, a mianowicie: Roczników, Fontes i „Zapisek Historycznych”. Komitet Redakcyjny Roczników TNT pracował w składzie: Tadeusz Grudziński — przewodniczący, Donald Steyer, Zbigniew Zdrójkowski — członkowie. W serii Roczników wydano drukiem:

1) S. K a l e m b k a: *Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832—1846*.

2) W. M r o z e k: *Stosunki społeczne w rzymskich kopalniach złota w Dacji w II w. n. e.*

Komitet Redakcyjny *Fontes* pracował w składzie: Wojciech Hejnosz — przewodniczący, Karol Górski i Bronisław Włodarski — członkowie. Komitet odbył 1 posiedzenie. Wydano drukiem:

1) *Akta Stanów Prus Królewskich* tom 4, cz. 1, w opracowaniu M. Biskupa przy współudziale Karola Górskiego, oraz przygotowano do druku tom 4, cz. 2 tegoż wydawnictwa.

2) *Źródła do dziejów ekonomii malborskiej* tom 4 w opracowaniu W. Hejnosza i J. Waluszewskiej.

Komitet Redakcyjny „Zapisek Historycznych” pracował w składzie: Marian Biskup — przewodniczący, Witold Łukaszewicz, Leonid Żytkowicz i Kazimierz Jasiński — członkowie. W roku sprawozdawczym ukazał się tom 31, zeszyty 1—4. Przygotowano do druku tom 32, zeszyty 1—4.

Wydział II — Filologiczno-Filozoficzny liczył przy końcu roku sprawozdawczego 30 członków, w tym 20 członków miejscowych i 10 członków zamiejscowych. W roku sprawozdawczym zmarło 2 miejscowych członków Wydziału. Przewodniczącym był Tadeusz Czeżowski, zastępcą przewodniczącego Konrad Górski, a sekretarzem Artur Hutnikiewicz. Wydział odbył 1 posiedzenie naukowe i 1 posiedzenie administracyjne (14 II 1966 r.), na którym dokonano wyboru członków do prezydium Wydziału, komisji i komitetów redakcyjnych, przesunięto jednego członka miejscowego do kategorii członka zamiejscowego Wydziału oraz powołano 2 współpracowników Komisji Filologicznej. W obrębie Wydziału działały 4 komisje naukowe oraz Komitet Redakcyjny Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego.

Komisja Filologiczna liczyła 16 członków i 14 współpracowników. Przewodniczącym był Bronisław Nadolski, a sekretarzem Bożena Osmólska-Piskorska. Komisja odbyła 2 posiedzenia naukowe.

Komisja Filozoficzna liczyła 13 członków i 9 współpracowników. Przewodniczącym był Henryk Elzenberg, a sekretarzem Stanisław Gerstmann. Komisja odbyła wspólnie z Oddziałem Toruńskim Polskiego Towarzystwa Filozoficznego 4 posiedzenia naukowe.

Komisja Historii Sztuki liczyła 11 członków i 21 współpracowników. Komisja pracowała w składzie: przewodniczący — Jadwiga Puciata-Pawłowska, sekretarz — Zygmunt Kruszelnicki. Komisja odbyła 4 posiedzenia naukowe.

Komisja Bibliografii i Bibliotekoznawstwa liczyła 6 członków i 17 współpracowników. W roku sprawozdawczym zmarł 1 członek komisji. Komisja działała w składzie: Stefan Burhardt — przewodniczący, Leopold Rozental — sekretarz. Komisja odbyła 2 posiedzenia naukowe.

Komitet Redakcyjny Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego pracował w składzie: Halina Turska — przewodniczący, Zofia Abramowiczówna, Tadeusz Czeżowski, Bronisław Nadolski i Jadwiga Puciata-Pawłowska — członkowie. W serii Prac Wydziału Filologiczno-Filozoficznego wydano w roku sprawozdawczym:

- 1) M. Gębárovicz: *Szkice z historii sztuki XVII wieku.*
- 2) K. Wilczewska: *Czasowniki zwrotne we współczesnej polszczyźnie.*
- 3) H. Elzenberg: *Wartość i człowiek.*
- 4) Cz. Niedzielski: *O teoretycznoliterackich tradycjach prozy dokumentarnej (podróż—powieść—reportaż).*
- 5) J. M. Kasjan: *Przysłowia i metaforyka potoczna w twórczości Słowackiego.*

Do druku przygotowano 4 prace.

Wydział III — Matematyczno-Przyrodniczy liczył przy końcu roku sprawozdawczego 62 członków, w tym 43 miejscowych i 19 zamiejscowych. Prezydium Wydziału pracowało w składzie: przewodniczący — Alina Ulińska, zastępca przewodniczącego — Józef Czopek, sekretarz — Władysław Niewiarowski. Wydział odbył 2 posiedzenia naukowe, na których przedstawiono 18 prac — w tym 2 z dziedziny chemii, 4 z geografii-geologii, 3 z botaniki, 1 z zoologii i 8 z astronomii — oraz 3 posiedzenia administracyjne, na których dokonano wyboru Prezydium Wydziału, przewodniczącego Komitetu Redakcyjnego Studia Societatis Scientiarum Torunensis, redaktorów działowych oraz członków poszczególnych komisji. Ponadto dokonano wyboru kandydatów na członków Wydziału, przesunięto 3 członków miejscowych do kategorii członków zamiejscowych oraz uczczono pamięć prof. Stanisława Jaśkowskiego. Przy Wydziale czynne były 2 komisje i 1 Komitet Redakcyjny.

Komisja Astronomiczna liczyła 3 członków i 12 współpracowników. Przewodniczącą była Wilhelmina Iwanowska, zastępcą przewodniczącego Cecylia Iwaniszewska, a Sekretarzem Stefania Grudzińska. Komisja ta odbyła 4 posiedzenia naukowe i 1 posiedzenie administracyjne, na którym dokonano wyboru prezydium Komisji.

Komisja Geograficzno-Geologiczna liczyła 8 członków i 23 współpracowników. Przewodniczącym był Rajmund Galon, zastępcą przewodniczącego Z. Prusinkiewicz, a sekretarzem J. Szupryczyński. Komisja kontynuowała pracę nad tematem „Czwartorzęd i geomorfologia Wysoczyzny Chełmińskiej” do monografii ziemi chełmińskiej.

Przy Wydziale pracował Komitet Redakcyjny Studia Societatis Scientiarum Torunensis. Przewodniczącym był J. Walas, a redaktorami poszczególnych sekcji: Sectio B (Chemica) — A. Basiński, Sectio C (Geografia-Geologia) — R. Galon, Sectio D (Botanica) — J. Zabłocki, Sectio E

(Zoologia) — J. Mikulska, Sectio F (Astronomia) — W. Iwanowska, Sectio G (Physiologia) — J. Hurynowicz.

W serii *Studia Societatis Scientiarum Torunensis* wydano w roku sprawozdawczym drukiem:

1) S. Gąska: *Ruch komety periodycznej 1906 IV w okresie 1939—1945.*

2) S. Grudzińska: *Widmo komety Ikeyi.*

3) W. Wegner: *Ekstynkcja atmosferyczna w zakresach fotograficznym i fotowizualnym w Obserwatorium Astronomicznym w Piwnicach k. Torunia.*

4) R. Głębocki: *Widmo badania ekstynkcji atmosferycznej w Piwnicach.*

5) Z. Churska: *Późnoglacialne formy denudacyjne na zboczach pradoliny Noteci-Warty i doliny Drwęcy.*

6) H. Nowicki: *Rozwój pobudliwości układu vestibularnego królika w autogenezie postnatalnej.*

7) Z. Michno-Zatorska: *Materiały do znajomości wyrosli (zoocecydów) Pomorza — cz. 1.*

8) A. Drozdowski, I. Burak, D. Martyńska: *Zależność między wielkością osobnika a budową tarki (radula) u *Helix pomatia* L. i *Cepaea nemoralis* (L).*

9) L. Siankowska: *Rozmiary powierzchni jelita leszcza.*

10) T. Witkowski: *Struktura zgrupowania nicieni żyjących w glebie upraw rolnych.*

11) Z. Czerwiński, J. Kminikowski, J. Szyszko: *Zmiany potencjałów adsorpcyjnych na granicy faz krystalicznych $NiSO_4 \cdot 7H_2O + CO_2$ i $7H_2O$ i ich roztworów nasyconych oraz pokroju kryształów w zależności od stężenia dodawanych obcych jonów.*

12) A. Ulińska, Z. Wojtczak: *Nefelometryczne miareczkowanie kwasu polimetakrylowego wodorotlenkami metali ziem alkalicznych.*

13) A. Ulińska, L. Huppenthal: *Działanie stabilizacyjne i agregacyjne polielektrolitów na zawiesiny II. Działanie kwasu polimetakrylowego na wodną zawiesinę kaolinitu i węgla.*

14) S. Krażewski: *Mineralogia, petrografia i zjawiska diagenetyczne wapieni antykliny Barcin—Pakość (struktura Zalesia).*

Do druku na rok 1967 przygotowano 15 prac.

Wydział IV — Prawno-Społeczny liczył 9 członków. Przewodniczącym był Kazimierz Biskupski, zastępcą przewodniczącego Jerzy Sliwowski, a sekretarzem Waclaw Szyszkowski. Wydział odbył 2 posiedzenia naukowe i 2 posiedzenia administracyjne. Na posiedzeniach administracyjnych dokonano wyboru prezydium Wydziału, przekazano prace do planu wydawniczego na rok 1967, omawiano sprawy związane z akcją wydawniczą oraz wysunięto kandydata na członka Wydziału. Istniejąca

przy Wydziale Komisja Prawnicza w roku sprawozdawczym nie przejawiała żadnej działalności.

Komitet Redakcyjny Studia Iuridica pracował w składzie: Kazimierz Biskupski — przewodniczący, Waław Dawidowicz — zastępcą przewodniczącego i Waław Szyszkowski — członek. W serii Studia Iuridica wydano w roku sprawozdawczym następujące 4 pozycje:

- 1) S. Salmonowicz: *Prawo karne oświeconego absolutyzmu.*
- 2) W. Szyszkowski: *Walka o prawa obywatelskie ludności murzyńskiej w Stanach Zjednoczonych.*
- 3) B. Michalski: *Działalność zawodowa dziennikarza a ochrona czci obywatela w prawie karnym.*
- 4) J. Gilas: *Zagadnienie rozbrojenia.*

Do planu na rok 1967 przygotowano pracę B. Kunickiej-Michalskiej: *Fałszywe oskarżenie w prawie karnym PRL na tle prawnoporównawczym.*

Do zakresu działalności Towarzystwa w roku 1966 należały nadal: a) akcja wydawnicza publikacji naukowych i popularnonaukowych, b) prowadzenie badań naukowych, c) produkcja mikrofilmowa, d) akcja wymiany wydawnictw i gromadzenie księgozbioru dzieł naukowych, e) popularyzacja wiedzy. Plan wydawniczy Towarzystwa na rok 1966 obejmował 21 pozycji o łącznej objętości 206 arkuszy, w tym 16 pozycji własnych o objętości 131 arkuszy i 5 pozycji zleconych o objętości 75 arkuszy.

Wydano w ramach tego planu 20 poz. o obj. 213,25 arkuszy, a z poślizgu z roku 1965 (własne i zlecone) 7 poz. o obj. 88,50 arkuszy. Razem pozycji 27 o obj. 301,75 arkuszy.

Udział poszczególnych Wydziałów w wydanych w roku 1966 pozycjach przedstawia się następująco:

Wydział I łącznie z „Zapiskami”	—	poz. 7	o obj. 104,25	ark.
Wydział II	—	„ 5	„ 82,25	„
Wydział III	—	„ 10	„ 49	„
Wydział IV	—	„ 4	„ 60,75	„
Wydawnictwa ogólne (Sprawozdania)	„	1	„ 5,50	„

Razem jak wyżej: poz. 27 o obj. 301,75 ark.

Nakłady finansowe na wydawnictwa w roku sprawozdawczym wyniosły: 1 220 530 zł
w tym

z własnych fundusów budżetowych	801 349 zł
z wydawnictw zleconych przez PAN	419 181 zł

Wpływy ze sprzedaży wydawnictw z lat ubiegłych i produkcji z roku 1966 wynoszą 187 009 zł, a wartość nie sprzedanych wydawnictw z produkcji w roku 1966 wynosi 109 696 zł. O kwotę tę powiększyła się wartość wydawnictw w magazynie Towarzystwa i w komisie. Stan magazynu

Towarzystwa przedstawiał na koniec roku sprawozdawczego wartość 663 131 zł. Cały zapas wydawnictw własnych (łącznie z komisem) wynosił na dzień 31 XII 1966 r. 1 569 452 zł.

Plan badań naukowych na rok 1966 obejmował 8 badań, na które preliminowano 60 300 zł. Przeprowadzono 7 badań, na które wykorzystano z budżetu Towarzystwa 43 114 zł. Zatem pod względem rzeczowym plan badań wykonany został w 87,5%, a pod względem finansowym w 71%. Okoliczność tę tłumaczy fakt, że planowany wydatek na wykonanie przez Katedrę Fizyki Politechniki Gdańskiej analizy pyłkowej próbek torfu do badań naukowych nad czwartorzędem i rzeźbą Wysoczyzny Chełmińskiej nie został zrealizowany z przyczyn niezależnych od kierownika badań. Ponieważ po przeprowadzeniu zmian organizacyjnych w Politechnice Gdańskiej potrzebna do przeprowadzenia analizy pyłkowej aparatura zostanie zmontowana w bieżącym roku, przeprowadzenie tych badań będzie możliwe w 1967 r. Wstawiono do budżetu na ten rok odpowiednią kwotę.

Przy pomocy finansowej Towarzystwa przeprowadzono w roku sprawozdawczym następujące badania:

1) M. Biskup: Akta Stanów Prus Królewskich (badania archiwalne).

2) K. Żurowski: Osadnictwo obronne we wczesnym średniowieczu na terenie Kujaw i Ziemi Chełmińskiej (pomiar geodezyjne, sporządzenie planów sytuacyjnych i inne prace terenowe).

3) Z. Zdrójkowski: Dzieje Gimnazjum Toruńskiego (prace archiwalne).

4) Z. Wardęska: Matrykuła Gimnazjum Toruńskiego (przygotowanie indeksu osobowego).

5) K. Górski i H. Baranowski: Bibliografia kopernikańska (poszukiwania bibliograficzne i zbieranie materiałów).

6) K. Górski i L. Jarzębowski: Katalog książek wywiezionych z Warmii do Szwecji w XVII w. (zbieranie materiałów i ich opracowanie).

7) K. Górski: Monografia Łukasza Watzenrodego (sporządzenie wyciągów z tekstów niemieckich — źródeł z XV w.).

Wyniki tych badań po przeanalizowaniu przez Wydziały będą opublikowane w wydawnictwach Towarzystwa.

Działalność Pracowni Mikrofilmowej polegała nadal na powielaniu metodą fotograficzną starodruków, materiałów archiwalnych i innych dla potrzeb nauki. Zleciodawcami Pracowni były prawie wszystkie katedry i zakłady naukowe UMK oraz liczne inne instytucje naukowe i pracownicy nauki spoza Torunia. W roku sprawozdawczym nie korzystała z usług Pracowni Mikrofilmowej Towarzystwa Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych w Warszawie, najpoważniejszy od szeregu lat zleciodawca Pracowni, a to ze względu na — zdaniem tej Dyrekcji —

niedostateczne wyposażenie techniczne Pracowni, co powoduje usterki w przygotowanych mikrofilmach. W sprawie przystosowania urządzeń Pracowni do obecnych wymagań odbiorców Zarząd zwrócił się do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy, które udzieliło Towarzystwu z funduszków inwestycyjnych dotacji w kwocie 39 000 zł, co umożliwiło Towarzystwu zakupienie dla Pracowni najbardziej potrzebnej kopiarki do mikrofilmów (produkcji zagranicznej) za kwotę 38 603,20 zł. Poza tym zakupiło Towarzystwo z funduszków budżetowych nową sklejarkę do mikrofilmów za kwotę 1610 zł i złożyło zapotrzebowanie na „koreks” do wywołania IOBO na 30 mb. (produkcji zagranicznej). Urządzenia techniczne Pracowni Mikrofilmowej będą zatem już w roku 1967 unowocześnione i przystosowane do wymagań Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, która niewątpliwie stanie się znowu najpoważniejszą odbiorcą produkcji Pracowni Mikrofilmowej. Brak zamówień tej Dyrekcji w roku sprawozdawczym Pracownia Mikrofilmowa nie bardzo odczuwała, gdyż ze względu na liczne publikacje, wystawy i inne przedsięwzięcia związane z zakończeniem obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego i uroczystościami 500-lecia Pokoju Toruńskiego zamówienia na mikrofilmy i fotokopie były bardzo liczne i prawie zrównoważyły brak w roku 1966 wpływów z zamówień Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.

W roku sprawozdawczym Mikrofilmownia wykonała 35 100 zdjęć mikrofilmowych i 7522 fotokopii. Ilościowo jest to produkcja mniejsza niż w latach ubiegłych, lecz jakościowo pracochłonna i droższa (większe formaty fotokopii), tak że wpływy z tej produkcji tylko nieznacznie odbiegają od wpływów w ubiegłych latach.

Wpływy gotówkowe z usług Pracowni w roku 1966 wynosiły	79 261 zł
a równowartość produkcji dla zasobów Towarzystwa	7 948 zł
	razem: 87 209 zł

co w stosunku do wpływów gotówkowych i produkcji dla własnych zasobów 1965 r. stanowi sumę o 11 287 zł mniejszą. Koszty utrzymania Pracowni Mikrofilmowej w związku z dokonaniem zakupu nowoczesnego sprzętu (kopiarki i sklejarki) wzrosły w roku sprawozdawczym i wynoszą 134 511 zł; zatem niedobór — porównując wartość produkcji z kosztami utrzymania Pracowni — wynosił 47 302 zł. Jednakże przy nowoczesnej aparaturze produkcja mikrofilmowa niewątpliwie obecnie się zwiększy, a zainwestowane nakłady wkrótce się zamortyzują. Do poważnego już archiwum Pracowni Mikrofilmowej doszły w roku sprawozdawczym dalsze cenne pozycje. I tak otrzymaliśmy z British Muzeum w Londynie 112 zdjęć mikrofilmowych z rękopisu „A relation of the state of Polonia 1598”, z Getyngi 43 zdjęcia mikrofilmowe wybranych dokumentów, z Biblioteki Narodowej w Warszawie kopię rękopisu dzieła Kopernika *De revolutionibus* (205 zdjęć) oraz 27 zdjęć Traktatu II Pokoju Toruńskiego. Poza tym z akt wypożyczonych z Staatliches Archivlager w Pocz-

damie wykonano dla archiwum Pracowni Mikrofilmowej 3195 zdjęć Katastru Kontrybucyjnego Prus Królewskich z lat 1771—1773 oraz 575 powiększeń z mikrofilmu dokumentów archiwum pokrzyżackiego w Getyndze.

Towarzystwo prowadzi nadal ożywioną wymianę swoich wydawnictw z innymi instytucjami w kraju i za granicą. W roku sprawozdawczym utrzymywaliśmy kontakty wymienne z 62 instytucjami krajowymi i 184 instytucjami zagranicznymi w 27 krajach. Wysłano 2562 egz. wydawnictw, a otrzymaliśmy 1718 egzemplarzy. Dzięki tej wymianie księgozbiór wydawnictw naukowych Towarzystwa stale wzrasta i liczy obecnie ponad 37 000 woluminów. Wartość księgozbioru Towarzystwa w depozycie Książnicy Miejskiej wynosiła na dzień 31 XII 1966 r. 734 800 zł.

Popularyzacja wiedzy odbywa się przede wszystkim poprzez wydawnictwa Towarzystwa, które docierając do licznych bibliotek, stanowią cenne źródło wiedzy dla ludzi pracujących naukowo lub doksztalających się poza ośrodkami uniwersyteckimi. Dalszą formę popularyzacji wiedzy przez Towarzystwo stanowią sesje naukowe i odczyty publiczne, poświęcone wybranym problemom naukowym. Najpoważniejszą, o zasięgu ogólnokrajowym imprezą w tym zakresie była zorganizowana przez Towarzystwo wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym Sesja Naukowa Historyków w ramach obchodu 1000-lecia Państwa Polskiego i 500 rocznicy Pokoju Toruńskiego. Sesja ta — w pełni udana — i trwająca od 9 do 12 września 1966 r. zgromadziła ponad 200 historyków z całego kraju. Byli wśród nich wybitni historycy z Warszawy, Poznania, Krakowa, Wrocławia, Gdańska i innych ośrodków. Przybyli również historycy z NRD (Greifswaldu, Rostocku i Lipska). Sesja poświęcona była zagadnieniom genezy i znaczenia Traktatu Toruńskiego 1466 r. i kluczowym problemom dziejów Pomorza Wschodniego w okresie feudalizmu oraz historii nowożytnej i najnowszej tego regionu. Wydany został specjalny zeszyt „Zapisek Historycznych”, zawierający główne referaty wygłoszone na Sesji.

Towarzystwo organizowało też terenowe sesje naukowe. Wygłoszono następujące referaty:

22 IV 1966 r. w Chojnicach: Oblężenie Chojnic w wojnie 13-letniej (Marian Biskup) i Traktat Toruński 1466 (Irena Janosz-Biskupowa).

28 X 1966 r. w Chełmnie: Chełmno w wojnie 13-letniej i Traktat Toruński 1466 (M. Biskup i I. Janosz-Biskupowa).

Odbyły się następujące odczyty publiczne:
W Toruniu:

16 III 1966 r. — Philip Wolf z uniwersytetu w Tuluzie: Obiekty kultury arabskiej w południowej Francji.

9 V 1966 r. — Prof. Zdzisław Grot z Poznania: Koło Polskie w Sejmie Pruskim.

25 V 1966 r. — Robert Chatel (Francja): Organizacja i problemy uniwersytetu we Francji.

26 X 1966 r. — Prof. dr Przemysław Mroczkowski (Kraków): Temat gry życiowej w sztukach Szekspira.

W terenie:

2 V 1966 r. w Wąbrzeźnie — Marian Biskup: — Znaczenie Pokoju Toruńskiego.

W związku z 50 rocznicą śmierci Henryka Sienkiewicza organizowało Towarzystwo 3 wieczornice sienkiewiczowskie, a mianowicie:

7 XII 1966 r. w Toruniu ogłoszono następujące referaty:

Konrad Górski: O języku dzieł Sienkiewicza.

Bronisław Nadolski: „Krzyżacy” Sienkiewicza.

Artur Hutnikiewicz: O współczesnych powieściach Sienkiewicza.

14 XII 1966 r. we Włocławku — 3 referaty (jak wyżej).

19 XII 1966 r. w Bydgoszczy — 2 referaty: K. Górskiego i B. Nadolskiego (o tematyce jak wyżej).

Nową, w 1965 r. zapoczątkowaną formą popularyzacji wiedzy w terenie są organizowane przez Towarzystwo powiatowe Studia Wiedzy o Regionie, obejmujące cykle wykładów na tematy problematyki regionalnej. Studia takie zorganizowano w Wąbrzeźnie z cyklem 9 wykładów oraz w Chełmnie z cyklem 12 wykładów. W roku sprawozdawczym ogłoszono na studiach tych 15 wykładów. Następne Studium zostanie zorganizowane w Erodnicy. Ta forma popularyzacji wiedzy cieszy się wielkim zainteresowaniem nauczycieli, pracowników kulturalno-oświatowych, starszej młodzieży szkół średnich i innych grup społeczeństwa.

W ramach Wydziałów i Komisji organizuje Towarzystwo posiedzenia poświęcone dyskusjom nad pracami naukowymi i wynikami badań naukowych członków Towarzystwa i młodszych pracowników nauki, jak również posiedzenia, na których wygłaszane są referaty naukowe. Łączna suma wygłoszonych referatów i przedyskutowanych prac wynosiła w roku sprawozdawczym 62.

Zarząd Towarzystwa poświęcał nadal dużo uwagi planowanym uroczystościom w związku z 500 rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika. Powołana przez Zarząd już w roku 1964 Komisja Kopernikańska, podzielona na 6 grup operacyjnych, realizuje stawiane sobie zadania. Między innymi w przygotowaniu jest Biblioteczka Kopernikańska. Dwa tomy tej biblioteczki wyjdą z druku w roku 1968. Grupa Astronomiczna odbywa metodą seminaryjną studia nad dziełem Kopernika *De revolutionibus*.

Towarzystwo włączyło się także do prac organizacyjnych związanych z przypadającym w roku 1968 jubileuszem 400-lecia założenia gimnazjum toruńskiego, jednej z najstarszych w Polsce średnich szkół świeckich. W przygotowaniu są 3 wydawnictwa tematycznie związane z tym jubileuszem, a mianowicie: „Dzieje gimnazjum toruńskiego”, „Matrikuła

gimnazjum toruńskiego" i „400-lecie gimnazjum toruńskiego”. W ramach przygotowywania tych prac prowadzone są badania naukowe przy pomocy finansowej Towarzystwa.

Tak różnorodna i na szeroką skalę zakrojona działalność Towarzystwa wymaga odpowiedniego aparatu administracyjnego. Sprawami administracyjno-finansowymi wszystkich komórek Towarzystwa kierował dyrektor administracyjny, w Redakcji Naczelnej zatrudniono 1 pracownika na pełnym etacie i 1 pracownika na półetacie, w Pracowni Mikrofilmowej 2 pracowników na pełnym etacie, a 1 pracownika na półetacie, w Biurze (dyrekcji administracyjnej) 4 pracowników na pełnych etatach, 1 pracownika na półetacie i 1 pracownika usługowego na ryczałcie. Dyrektorem administracyjnym był mgr Alojzy Kirstein, kierownikiem Redakcji Naczelnej mgr Amalia Rosińska, kierownikiem Pracowni Mikrofilmowej mgr Krystyna Porębska, główną księgową Agnieszka Orłowska, kierownikiem działu wymiany mgr Maria Łosiowa, a instruktorem Helena Jeśmanowa.

Przedstawiona wyżej w głównych zarysach działalność Towarzystwa w roku 1966 wykazuje dalszą jego prężność i żywotność. Spełnia ono ważną rolę w zakresie propagowania w regionie i poza regionem wiedzy i zdobyczy naukowych. Ambicją Towarzystwa jest nadanie tej działalności coraz większego rozmachu i objęcie jej zasięgiem coraz dalszych regionów. Chcemy dalej prowadzić i rozwijać akcję wydawniczą przy równoczesnym wzmoczeniu kontroli i selekcji przedstawianych prac. Chcemy bowiem drukować prace najlepsze, najwartościowsze i najbardziej potrzebne. Chcemy w dalszym ciągu pomagać młodym kadrom naukowym, publikując ich prace oraz wciągając ich do współpracy w komisjach. Chcemy, by Towarzystwo było nadal platformą porozumienia i dyskusji przedstawicieli różnych dyscyplin wiedzy reprezentowanych w środowisku uniwersyteckim Torunia. Chcemy dalej rozwijać akcję podnoszenia kultury umysłowej w szerokich warstwach społeczeństwa, nie mających kontaktów z ośrodkami uniwersyteckimi, przez organizowanie w terenie, w szerszym niż dotąd zakresie, sesji naukowych i wygłaszanie referatów, a przede wszystkim przez rozszerzenie Studiów Wiedzy o Regionie możliwie na wszystkie powiaty województwa bydgoskiego.

Czynnikiem hamującym pełną aktywizację Towarzystwa było bazowanie na niepewnych środkach finansowych. Wadliwa dystrybucja wydawnictw naukowych nie dostarcza Towarzystwu potrzebnych do jego ustabilizowanej działalności środków, a dotacje — dawniej z Polskiej Akademii Nauk, a obecnie z Prezydium WRN — przyznawane są z roku na rok w nie dającej się z góry określić wysokości. Poza tym Towarzystwo ma duże trudności natury lokalowej. Jak wszystkim wiadomo, zbudowany w roku 1878 z ofiar polskiego społeczeństwa Pomorza dwupiętrowy gmach przy ul. Wysokiej 16, został w roku 1922 oddany w cza-

sowe użytkowanie Magistratowi m. Torunia. Gmach ten zajęła Książnica Miejska, a Towarzystwo zatrzymało dla siebie tylko 2 pokoje na cele administracyjne i jedno małe pomieszczenie na składnicę swoich wydawnictw. Stan ten miał mieć charakter czasowy, jednak trwa on do obecnej chwili. Fakt ten odbił się niezwykle ujemnie na pracach Towarzystwa po roku 1945, gdy rozrosły się tak poważnie jego agendy naukowe, administracyjne i gospodarcze. Posiadając własny obszerny gmach, Towarzystwo zmuszone jest część swoich komórek, jak Pracownię Mikrofilmową i Redakcję Wydawniczą, lokować w wynajętych pomieszczeniach w różnych częściach miasta. Nie trzeba podkreślać, jak bardzo ujemnie okoliczność ta wpływa na organizację pracy i dalszy rozwój działalności Towarzystwa. Zapewniano nas, że ten niepomysłny dla Towarzystwa stan wnet się skończy, gdyż zaplanowana została budowa nowego gmachu dla Książnicy Miejskiej, co umożliwiłoby odzyskanie przez Towarzystwo swego gmachu. Od obietnicy tej upłynęło jednakże już 10 lat, a sprawa budowy gmachu dla Książnicy Miejskiej przesuwana jest na coraz dalszy termin, choć za jego budową przemawiają jeszcze inne, bardzo ważne momenty.

Od chwili przekazania gmachu Towarzystwa na czasowe użytkowanie Książnicy Miejskiej upłynęły 44 lata. W okresie tym zbiory Książnicy zwiększyły się z 2962 tomów w roku 1922 do około 360 000 tomów w roku obecnym. Stropy budynku nie są obliczone na tak wielkie obciążenie. Już w roku 1961 fachowa komisja stwierdziła, że przekroczyło ono dopuszczalne maksimum, a komisja ekspertów Politechniki Gdańskiej orzekła, że dla bezpieczeństwa budynku należy stropy znacznie odciążać. Tymczasem nastąpiło dalsze ich poważne obciążenie w ciągu ostatnich 4 lat. Toteż obecny stan gmachu przedstawia się wprost katastrofalnie. Mury na skutek przeciążenia wykazują liczne pęknięcia, a niebezpieczeństwo dla gmachu, cennych zbiorów i pracujących w nim osób jest z każdym dniem większe. Zarząd Towarzystwa w trosce o bezpieczeństwo i całość swego gmachu — pomnika polskości Torunia i Pomorza z czasów zaboru pruskiego — poświęcił zagadnieniu temu dużo uwagi, skierowując do kompetentnych władz szereg memoriałów, przedstawiając groźny stan budynku i konieczność szybkiego rozpoczęcia budowy nowego gmachu dla Książnicy Miejskiej. Także osobiste interwencje sekretarza generalnego Towarzystwa u wojewódzkich władz partyjnych i administracyjnych oraz w Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego przy Radzie Ministrów w Warszawie (u ministra Januszki) miały na celu przyspieszenie decyzji o rozpoczęciu budowy gmachu dla Książnicy Miejskiej i zwolnienia budynku przy ul. Wysokiej 16 dla potrzeb Towarzystwa. Są nadzieje, że budowa gmachu dla Książnicy Miejskiej rozpocznie się w roku 1968 i że Towarzystwo za lat kilka, koncentrując wszystkie swoje komórki w własnym budynku, będzie mogło

z zdwojoną energią pracować dla dobra nauki, regionu bydgoskiego i toruńskiego ośrodka naukowego.

(—) *Marian Biskup*
Sekretarz generalny TNT

(—) *Konrad Górski*
Prezes Zarządu TNT

SPRAWOZDANIE
SKARBNIKA TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W TORUNIU
ZA ROK 1966

W roku 1966 rachunkowość Towarzystwa prowadzona była zgodnie z przepisami ministra finansów z dnia 12 VIII 1963 r. (MP poz. 31). Instytucją dotującą działalność TNT było w roku sprawozdawczym Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu. Środki pieniężne na powyższy cel przekazane zostały przez PAN za pośrednictwem WRN w Bydgoszczy. Zamknięcia rachunkowe za rok 1966 zbadane zostały przez Komisję Rewizyjną naszego Towarzystwa w dniu 17 II 1967 r., która uznała rachunkowość Towarzystwa za prawidłową i wnosi o udzielenie Zarządowi absolutorium za rok 1966.

Sprawozdanie ogólne z wykonania budżetu oraz bilans obrotów i sald na dzień 31 XII 1966 r. wyłożone są na stole prezydialnym dzisiejszego Zebrania. Członkowie obecni mają możliwość zapoznać się z powyższymi dokumentami, które przedstawiają szczegółowo operacje finansowe naszego Towarzystwa. Przedkładając powyższe sprawozdanie, uważam za wskazane poczynić kilka uwag, pozwalających zebranim zorientować się w całokształcie spraw rachunkowych, porównać plany finansowe na rok 1966 z wynikami i dać ocenę położenia finansowego naszego Towarzystwa.

I. Dochody i koszty:

Sprawozdanie ogólne wykazuje na rachunku dochodów 1 397 068 zł, a na rachunku rozchodów 1 559 033 zł.

Dochody:

Plan finansowy na rok 1966 przewidywał dochody w sumie 1 569 760 zł, w której mieściło się saldo kredytowe na początek roku w kwocie 312 389 zł. Dochód operacyjny za rok 1966 wynosił przeto według planu 1 257 371 zł. Sprawozdanie z wykonania budżetu wykazuje rzeczywisty dochód operacyjny w sumie 1 397 068 zł. Dochody były zatem większe o 139 699 zł.

Na powstanie powyższej nadwyżki wpłynęły m. in. następujące okoliczności:

a) PAN Warszawa — przekazała kwotę 49 209 zł na wydawnictwa zlecone ponad pierwotny plan. Prezydium MRN w Inowrocławiu przekazało kwotę 20 000 zł jako zaliczkę na zlecone pozycje wydawnicze.

b) Planowane wpływy ze sprzedaży wydawnictw własnych Towarzystwa dały nadwyżkę 26 271 zł.

c) Prezydium WRN w Bydgoszczy przekazało dotację inwestycyjną w wysokości 39 000 zł na zakup koparki dla Pracowni Mikrofilmowej TNT.

Rozchody:

Plan TNT przewidywał koszty na 1 569 760 zł, wydano 1 559 033 zł, a zatem mniej o 10 727 zł. Koszty działalności statutowej, do której wchodziły wydatki na płace i koszty administracyjne, wyniosły zamiast planowanych 227 884 zł — 187 191 zł, czyli mniej o 40 693 zł. Koszty produkcji nie wyodrębnionej, obejmujące działalność wydawniczą własną i mikrofilmową, zaplanowane na 956 968 zł, wyniosły 952 661 zł, były zatem mniejsze o 4 307 zł. Koszty akcji i zadań zleconych zaplanowane na 378 556 zł, wyniosły 419 181 zł. Nadwyżka powyższa pokryta została z nadpłat kwot przeznaczonych na akcje i zadania zlecone.

II. Bilans:

Bilans Towarzystwa na dzień 31 XII 1965 r. zamykał się po obydwu stronach sumą 4 238 602 zł. Bilans na dzień 31 XII 1966 r. zamyka się sumą 4 384 778 zł, czyli sumą większą o 146 176 zł. Fundusz środków trwałych uległ w bilansie podwyższeniu z kwoty 902 005 zł do kwoty 1 030 578 zł, czyli o 128 573 zł. Na podwyżkę składają się m. in. następujące sumy: zwiększenie wartości zbiorów bibliotecznych TNT — 89 970 zł, i wartość koparki zakupionej dla Pracowni Mikrofilmowej w sumie 38 603 zł.

Środki pieniężne Towarzystwa wynosiły na dzień 1 stycznia 1966 r. 312 390 zł, bilans zamknięcia za rok 1966 wykazuje środki pieniężne w kwocie 219 694 zł, czyli mniej o 92 696 zł.

III. Uwagi ogólne:

Porównanie wyników i zamknięć rachunkowych za rok 1966 z odpowiednimi cyframi za rok 1965 nasuwa następujące uwagi:

1) Podstawą finansową działalności TNT w roku 1966 była dotacja i sumy przeznaczone na akcje zlecone w łącznej kwocie 1 074 209 zł. Dotacja otrzymana z Prezydium MRN w Toruniu wyniosła 825 000 zł. Polska Akademia Nauk przekazała ponadto na zleconą akcję wydawniczą 209 209 zł. Natomiast Prezydium PRN w Chełmnie i Prezydium MRN w Inowrocławiu przyznały TNT po 20 000 zł — razem 40 000 zł. Uwzględniając te wpłaty otrzymujemy w sumie 1 074 209 zł. Reszta w kwocie 484 824 zł pokryta została z dochodów własnych Towarzystwa.

2) Koszty utrzymania Pracowni Mikrofilmowej wynosiły 96 024 zł, przychody ze sprzedaży mikrofilmów dały 79 261 zł, wartość wykonanych mikrofilmów dla zbiorów archiwum mikrofilmowego TNT wyniosła

7 948 zł — razem 87 209 zł. Nadwyżka rozchodów nad dochodami wynosi przeto 8815 zł.

W rozliczeniu powyższym nie uwzględniono sum wydatkowanych na kupno nowej kopiarki w kwocie 38 603 zł, ponieważ koszta powyższe odniesione zostały na rachunek sum inwestycyjnych.

3) Sytuacja finansowa TNT wynikająca z zamknięć rachunkowych za rok 1966 wykazuje, że Towarzystwo nasze i w 1967 r. prowadzić będzie mogło akcję wydawniczą ściśle w ramach kwot przyznanych jako dotacja oraz w ramach kwot otrzymanych na wydawnictwa zlecone.

(—) *Stefan Dembiński*
Skarbnik TNT

(—) *Konrad Górski*
Prezes Zarządu TNT

PROTOKÓŁ KOMISJI REWIZYJNEJ

Komisja Rewizyjna Towarzystwa Naukowego w Toruniu, w składzie: prof. dr W. Hejnosz — przewodniczący, prof. dr W. Iwanowska, prof. dr L. Żytkowicz — członkowie, w obecności skarbnika TNT dra S. Dembińskiego, dyrektora administracyjnego TNT mgra A. Kirsteina i głównej księgowej A. Orłowskiej, odbyła posiedzenie w dniu 17 lutego 1967 r., zapoznając się na wstępie z zeszłorocznym protokołem Komisji Rewizyjnej. Komisja stwierdziła, że w sprawie zawartych w tym protokole zaleceń w kierunku polepszenia warunków lokalowych Towarzystwa i przeznaczenia do druku prac TNT lepszej jakości papieru — Zarząd poczynił odpowiednie starania, lecz bez większych efektów. Sprawa polepszenia warunków lokalowych dla administracji i magazynu wydawnictw Towarzystwa — mimo licznych interwencji osobistych i pisemnych u miarodajnych władz — nie ruszyła dotąd z miejsca. Polepszeniu ulegnie w bieżącym roku magazynowanie wydawnictw TNT, gdyż Książnica Miejska — po przeniesieniu swego archiwum czasopism do przydzielonego zabytkowego budynku przy ul. Szczytnej — odstąpi Towarzystwu część swego magazynu czasopism w budynku Towarzystwa. W sprawie jakości papieru dla wydawnictw TNT Redakcja Naczelna interweniowała w PWN w Poznaniu, lecz interwencja ta — odnośnie do prac Wydziału III — nie odniosła w pełni pożądanego skutku. Celem polepszenia jakości druku prac tego Wydziału Zarząd postanowił, od roku 1967 począwszy, wydawać także prace Wydziału III techniką typograficzną. Następnie Komisja zapoznała się z bilansem Towarzystwa za rok 1966, analizując szczegółowo dochody i rozchody. Bilans ten zamyka się na dzień 31 XII 1966 r. kwotą 4 384 778,08 zł. Stwierdzono m. in. mniejsze wpływy z produkcji Pracowni Mikrofilmowej, co spowodowane zostało zmniejszeniem zamówień ze względu na przestarzałą aparaturę tejże Pracowni. W stanie wyposażenia Pracowni zaszła przy końcu roku sprawozdawczego znaczna poprawa, gdyż nabyto nową kopiarkę produkcji

zagranicznej i sklejarkę. Komisja zaleca Zarządowi poczynienie dalszych starań w sprawie poprawienia warunków lokalowych Towarzystwa przez odzyskanie własnego gmachu przy ul. Wysokiej 16 — w kierunku ostatecznego pomyślnego rozwiązania tej sprawy. Następnie Komisja zapoznała się z protokołem z kontroli działalności Towarzystwa, przeprowadzonej w lipcu 1966 r. przez Delegaturę Najwyższej Izby Kontroli w Bydgoszczy, z zaleceniami tejże Delegatury z 3 VIII 1966 r. oraz z odpowiedzią Zarządu Towarzystwa udzieloną pismem z 23 IX 1966 r. Zajęte w tym piśmie stanowisko Zarządu Komisja uznała za słuszne. Komisja sprawdziła ponadto wrywkowo zapisy księgowe i dowody kasowe i nie stwierdziła niezgodności lub nieprawidłowości w gospodarowaniu majątkiem Towarzystwa i w gospodarce finansowej. Toteż Komisja wnosi o udzielenie Zarządowi absolutorium za rok sprawozdawczy 1966.

Członkowie:

(—) *W. Iwanowska*
(—) *L. Żytkowicz*

Przewodniczący:

(—) *W. Hejnosz*

ZMIANY W SKŁADZIE TOWARZYSTWA

Nowi członkowie zwyczajni

- Baranowski* Henryk, mgr prawa, kustosz dyplomowany Biblioteki Głównej UMK, Toruń, Fredry 3/5 m. 1.
- Churska* Zofia, dr, adiunkt Katedry Geografii Fizycznej, Zakład Geomorfologii UMK, Toruń, Krasieńskiego 63a.
- Faber* Kazimierz, mgr ekonomii, Chełmno, Wojska Polskiego 1 m. 7.
- Frackowiak* Danuta, dr nauk matematyczno-fizycznych, docent fizyki Katedry Fizyki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu, Poznań—Grunwald, Włodkowica 27 m. 8.
- Frackowiak* Mieczysław, dr nauk matematyczno-fizycznych, docent fizyki doświadczalnej Katedry Fizyki Politechniki Poznańskiej, Poznań—Grunwald, Włodkowica 27 m. 8.
- Głębocki* Robert, dr, st. asystent Katedry Astrofizyki UMK, Toruń Krasieńskiego 63a m. 8.
- Jacynowska* Maria, dr doc. historii starożytnej Katedry Historii Powszechnej, Starożytnej i Średniowiecznej, kierownik Zakładu Historii Starożytnej UMK, Toruń, Krasieńskiego 57.
- Kaldowski* Jerzy, student historii UMK, Chełmno, Dworcowa 8.
- Kądziela* Wojciech, dr st. asystent nauk.-techn. Zakładu Neurofizjologii, Katedry Ochrony Przyrody i Ekologii UMK, Toruń, Mickiewicza 61.

- Kęsik Maria, dr, st. asyst. Pomorskiej Akademii Medycznej, Szczecin, Aleja Powstańców 72.
- Kłowska Danuta, dr, adiunkt Poradni Zdrowia Psychicznego w Toruniu, Bydgoszcz, Zduny 15 m. 3.
- Kocikowski Paweł, dr fil. pol., nauczyciel, Ostromecko, pow. Chełmno.
- Kokociński Wiesław, dr, adiunkt Katedry Zoologii Systematycznej UMK, Toruń, Krasińskiego 63a.
- Krajewski Jan, dr, docent prawa cywilnego, Kierownik Katedry Postępowania Cywilnego UMK, Warszawa, Pilicka 26.
- Kulikowska Anna, dr, st. asystent Katedry Psychologii UMK, Toruń, Matejki 90 m. 8.
- Kurlenda Zygmunt, dr, adiunkt Katedry Geologii UMK, Toruń, Rynek Wełniany 1.
- Maron Napoleon, mgr, st. asystent Katedry Astrofizyki UMK, Toruń, Idzikowskiego 26.
- Michalski Jerzy, mgr prawa, Chełmno, Słowackiego 8.
- Mikołajska Janina, dr, adiunkt WSE w Olsztynie, Olsztyn, Kortowa 20 m. 21.
- Orylska Krystyna, dr, adiunkt Katedry Chemii Nieorganicznej UMK, Toruń, Piaskowa 6.
- Orylski Zenon, dr, adiunkt Katedry Chemii Nieorganicznej UMK, Toruń, Piaskowa 6.
- Pepłowski Franciszek, dr, adiunkt IBL Polskiej Akademii Nauk, Toruń, Krasińskiego 63.
- Piątkowska Barbara, dr, st. asystent Katedry Zoologii Systematycznej UMK, Toruń, Danielewskiego 5.
- Smoliński Jan, mgr, st. asystent Katedry Astrofizyki UMK, Toruń, Krasińskiego 63a.
- Strobel Andrzej, mgr, stażysta Katedry Astrofizyki UMK, Toruń, Krasińskiego 37 m. 3.
- Strzelczyk Edmund, dr nauk przyrodniczych, docent mikrobiologii UMK, Toruń, Fałata 81/5.
- Woszczyk Andrzej, dr, adiunkt Katedry Astrofizyki UMK, Toruń, Krasińskiego 61.
- Zalewski Leszek, mgr astronomii, nauczyciel, Toruń, Grudziądzka 32 m. 7.
- Zielińska Krystyna, dr, adiunkt Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii UMK, Toruń, Bydgoska 50/52.

Nowi członkowie Wydziałów

Miejscowi—czynni:

- Borowiecki Lucjan, dr nauk przyrodniczych, docent chemii organicznej UMK, Toruń, Krasińskiego 61.
Krajewski Jan, dr prawa, docent prawa cywilnego UMK, Warszawa, Pilicka 26.
Lesiak Tadeusz, dr chemii, docent chemii organicznej UMK, Toruń, Kraszewskiego 22.
Siedlewski Janusz, dr chemii, docent chemii nieorganicznej UMK, Toruń, Kraszewskiego 22.
Wojciechowski Marian, dr praw, docent historii powszechnej najnowszej, Toruń, Kraszewskiego 22.

Członkowie zwyczajni skreśleni w roku 1966:

dr Bittel Leon
mgr Hanasz Jan

dr Ludwicki Ryszard
mgr Skrzypkowska-Łutowicz Krystyna

Zmarli:

Marcin Dragan	9 VII 1966
Felicjan Kępiński	8 IV 1966
Stefan Narębski	16 XI 1966
Walerian Preisner	22 VI 1966

II

SPRAWOZDANIA Z POSIEDZEŃ

WYDZIAŁ I

NAUK HISTORYCZNYCH

Posiedzenie naukowe dnia 9 V 1966 r.

Członek Wydziału Karol Górski przedstawia pracę Zdzisława Grota: *Koła polskie w sejmie pruskim i parlamencie Rzeszy (Die polnischen Kreise im preussischen Landtag und im Reichstag)*.

Posiedzenie naukowe dnia 24 X 1966 r.

Członek Wydziału Tadeusz Grudziński przedstawia pracę własną: *Petraktacje merseburskie z roku 1135 (Die Verhandlungen von Merseburg im Jahre 1135)*.

(Praca wydana w ZAPISKACH HISTORYCZNYCH, t. 33, 1968, z. 3).

Posiedzenie naukowe dnia 29 XI 1966 r.

Członek Wydziału Bronisław Włodarski przedstawia pracę Jana Powierskiego: *Rola Pomorza w stosunkach polsko-pruskich w okresie przedkrzyżackim (Die Rolle Pommerellens in den polnisch-preussischen Beziehungen in der Vorordenszeit)*.

(Praca wydana w ROCZNIKACH TNT, Rocznik 73 z. 3).

Posiedzenie naukowe dnia 14 XII 1966 r.

Członek Wydziału Bronisław Włodarski przedstawia pracę Antoniego Czacharowskiego: *Walka o Nową Marchię w XIV wieku (Der Kampf um die Neumark im 14 Jahrhundert)*.

(Praca wydana w ROCZNIKACH TNT, Rocznik 73 z. 2).

Członek Wydziału Kazimierz Jasiński przedstawia pracę Krystyny Zielińskiej: *Układ kępiński 1282 r. między Mszczujem i Przemysławem II. Z dziejów zjednoczenia Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską (Der Vertrag von Kępno 1282 zwischen Mszczuj (Mestwin) und Przemysław II. Aus der Geschichte der Vereinigung Pommerellens mit Grosspolen)*.

(Praca wydana w ROCZNIKACH TNT, Rocznik 74, z. 1).

POSIEDZENIA KOMISJI HISTORYCZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 18 I 1966 r.

Zenon Guldón i Ryszard Kabaciński, *Uwagi nad wydawnictwem: „Zbiór dokumentów kujawskich i dobrzyńskich, cz. I, do 1400 r.”*

W trakcie przeprowadzania kwerendy źródłowej do opracowanego na zlecenie Instytutu Historii PAN „Słownika historyczno-geograficznego Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w średniowieczu” okazało się, że w archiwach i bibliotekach polskich znajduje się jeszcze znaczna ilość nie opublikowanych dotąd dokumentów kujawskich i dobrzyńskich, zwłaszcza z XIV—XV w. W związku z tym przystąpiono do przygotowania wydawnictwa źródłowego, które obejmowałoby nie publikowane dotąd dokumenty dotyczące Kujaw i ziemi dobrzyńskiej sprzed 1400 r. Dotychczas kwerendą objęto: Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Państwowe m. Poznania i Województwa Poznańskiego w Poznaniu, Bibliotekę Raczyńskich w Poznaniu, Archiwum Diecezjalne we Włocławku, Bibliotekę Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Bydgoszczy — Oddział Terenowy w Toruniu. Nie przeprowadzono jeszcze kwerendy w następujących archiwach i bibliotekach krakowskich: Bibliotece PAN, Bibliotece Jagiellońskiej, Gabinetie Nauk Pomocniczych Historii UJ, Muzeum XX Czatoryskich, Zakładzie Dokumentacji PAN, a także w Archiwach diecezjalnych w Gnieźnie i Płocku oraz bibliotece Płockiego Towarzystwa Naukowego im. Zielińskich w Płocku.

Pod względem terytorialnym wydawnictwo ma obejmować Kujawy i ziemię dobrzyńską. W trakcie dotychczasowej kwerendy zarejestrowano około 200 dokumentów. Większość z nich dotyczy dóbr biskupstwa włocławskiego oraz klasztorów w Byszewie (później Koronowie) i w Strzelnie. W tej grupie dokumentów dysponujemy oryginałami i licznymi kopiami. Bardzo skromnie w porównaniu z liczbą dokumentów odnoszących się do dóbr biskupich i klasztornych przedstawia się grupa dokumentów dotyczących dóbr rycerskich. W dotychczas zebranych dyplomach znajdują się także dokumenty papieskie o różnej treści. Podział objętych kwerendą dokumentów według grup wystawców przedstawia się następująco: królowie i książęta — 42, biskup włocławski — 35, biskup płocki — 2, papież — 4, wielki mistrz i komturowie krzyżacy — 4, sąd chełmiński — 1, mieszczanie bydgoscy — 1, pleban brzeski — 1, urzędnicy ziemscy i sądowi — 15, rycerstwo — 8, oficjał norbertanów we Wrocławiu — 1.

Poza nieliczną grupą dokumentów proveniencji papieskiej i zakonnej większość zebranych dyplomów posiada charakter prawie wyłącznie gospodarczy. Przede wszystkim są to dokumenty lokacyjne miast i wsi, akta nadań, kupna, sprzedaży nieruchomości lub ich części, dokumenty

określające powinności kmieci, akta rozgraniczeń dóbr należących do poszczególnych instytucji kościelnych czy też osób prywatnych itp.

Podział dokumentów według kryterium chronologicznego przedstawia się następująco.

Okres	Liczba dokumentów
1251—1300	7
1301—1350	44
1351—1400	67
Razem	118

Wynika stąd, że im bliżej końca XIV w., liczba nie opublikowanych dokumentów wzrasta.

Ponadto wydawnictwo objąć ma także dokumenty wydane w postaci aneksów źródłowych do rozpraw historycznych oraz publikowane oddzielnie, pojedynczo lub w niewielkich zbiorach. Koncepcja taka zrodziła się z faktu rozrzucenia wielu dokumentów w trudno dziś dostępnych wydawnictwach. W wydawnictwie zostaną wykorzystane również wszelkie rejestry i wzmianki o dokumentach, których pełnych tekstów nie udało się odnaleźć lub odtworzyć. Mamy tutaj na myśli wzmianki o dokumentach zawarte w lustracjach królewskich oraz licznych regionalnych wydawnictwach XIX-wiecznych. W tym celu zostanie również wykorzystana *Metryka Koronna* oraz prace Maxa Perlbacha¹ i Waltera Hubatscha².

Posiedzenie naukowe dnia 27 IV 1966 r.

Marian Wojciechowski, *Geneza II wojny światowej*.

Posiedzenie naukowe dnia 12 XII 1966 r.

Adam Makowiecki, *Podziały terytorialne na Mazowszu w I połowie XIV wieku*.

WYDZIAŁ II

FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY

Posiedzenie naukowe dnia 28 XI 1966 r.

Członek Wydziału Bronisław Nadolski przedstawia pracę Anny Krzewińskiej: *Pieśń ziemiańska, antyturecka i refleksyjna. Studia*

¹ M. Perlbach, *Die Cisterciener-Abtei Lond im Stadtkölnischen Archiv*, Mitteilungen aus dem Stadtarchiv Köln, 1883, H. 2, s. 71—127.

² *Regesta historico-diplomatica Ordinis Sancte Mariae Theutonicorum 1198—1525*, oprac. E. Joachim, wyd. W. Hubatsch, Göttingen 1948—1950.

o trzech wybranych gatunkach staropolskiej liryki XVI i XVII w. (*La lyrique rurale, anti-turque et réflexive — trois études sur les espèces choisies de la lyrique de l'ancienne polonaise du XVI-ième et XVII-ième siècle*).

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Halina Turska przedstawia pracę Teresy Friedelówny: *Kategoria plurale tantum w języku polskim (Catégorie plurale tantum dans la langue polonaise)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Halina Turska przedstawia pracę Aleksandry Krupianki: *Formacje czasownikowe z przedrostkiem o- (ob-) w języku polskim (Les verbes avec préfixe o- (ob-) dans la langue polonaise)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Halina Turska przedstawia pracę Jerzego Maciejewskiego: *Słownictwo gwary chełmińskiej i dobrzyńskiej (La lexicographie du dialecte des environs de Chełmno-Dobrzyń)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Zygmunt Kruszelnicki przedstawia pracę Jolanty Goławskiej: *Barokowa snycerka w Toruniu (La sculpture en bois à Toruń à l'époque du baroque)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Zygmunt Kruszelnicki przedstawia pracę Józefa Poklewskiego: *Kościół i klasztor pobernardyński w Zamartem koło Chojnic (L'Église et le Couvent des Bernardins à Zamarte près de Chojnice)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Zygmunt Kruszelnicki przedstawia pracę Janiny Kruszelnickiej: *Dawny ołtarz Pięknęj Madonny Toruńskiej (L'Ancien autel de la Belle Madone de Toruń)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

Członek Wydziału Zygmunt Kruszelnicki przedstawia pracę własną: *Trzy symultaniczne panoramy w Turynie, Monachium i Toruniu (Trois panoramas simultanés: de Turin, de Munich et de Toruń)*.

(Praca przekazana do druku w PRACACH WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNEGO).

POSIEDZENIA KOMISJI FILOLOGICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 21 XII 1966 r.

Bronisław Nadolski, *Michał Retellius — humanista gdański z połowy XVI wieku (wzory i źródła literackie)*.

Anna Krzewińska, *Przeobrażenia w strukturze zwrotu do adresata w liryce polskiej XVI i XVII wieku*.

Posiedzenie naukowe dnia 28 XII 1966 r.

Teresa Skubalanka, *O pojęciu wyboru w stylistyce*.

POSIEDZENIA KOMISJI FILOZOFICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 28 II 1966 r.

Tadeusz Czeżowski, *O definicjach analitycznych i syntetycznych*.

Posiedzenie naukowe dnia 14 IV 1966 r.

Jan Strzednicki (Australia), *Krytyka fizykalizmu*.

Posiedzenie naukowe dnia 12 X 1966 r.

E. G. Schmidt (NRD), *Der Begriff des Guten zwischen Platon und Plotin*.

Posiedzenie naukowe dnia 5 XII 1966 r.

Jan Strzednicki (Australia), *Elementy analizy języka u Brentany i jej ramifikacja*.

POSIEDZENIA KOMISJI HISTORII SZTUKI

Posiedzenie naukowe dnia 13 III 1966 r.

Maria Kutzner, *Tympanon erekcyjny z kościoła Św. Krzyża we Wrocławiu*.

Posiedzenie naukowe dnia 30 III 1966 r.

Janina Kruszelnicka, *Dawny ołtarz Pięknej Madonny Toruńskiej*.

Posiedzenie naukowe dnia 22 IV 1966 r.

Jadwiga Puciata-Pawłowska, *Zarys twórczości plastycznej Stanisława Wyspiańskiego*.

Posiedzenie naukowe dnia 11 XI 1966 r.

Jolanta G o ł a w s k a, *Barokowa snycerka w Toruniu.*

POSIEDZENIA KOMISJI BIBLIOGRAFII I BIBLIOTEKOZNAWSTWA

Posiedzenie naukowe dnia 17 II 1966 r.

Leonard J a r z ę b o w s k i, *Z bibliofilskiej teki zjazdowej Eugeniusza Przybyły.*

Posiedzenie naukowe dnia 10 V 1966 r.

Wiktor P a w ł o w s k i, *Stan i możliwości konserwacji zbiorów archiwalno-bibliotecznych na terenie naszego miasta.*

W Y D Z I A Ł III

MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZY

Posiedzenie naukowe dnia 29 XI 1966 r.

Członek Wydziału Halina B a s i ń s k a przedstawia pracę własną (wykonaną wspólnie z Danutą T y l ż a n o w s k ą — Katedra Chemii Ogólnej WSR w Olsztynie): *Badania nad składem osadów wytrącających się w reakcji $Tl_2(SO_4)_3 + Me_4Fe(CN)_6$, gdzie $Me = Li, Na, K$ w roztworze wodnym (Studies on the composition of the precipitates forming in the reaction $Tl_2(SO_4)_3 + Me_4Fe(CN)_6$ ($Me = Li, Na, K$) in aqueous solutions).*

W niniejszej pracy zbadano skład fazy stałej wytrącającej się w reakcji $Tl_2(SO_4)_3 + Me_4Fe(CN)_6$, gdzie $Me = Li, Na$ i K , w zależności od stosunku stężeń reagujących składników w roztworze, kolejności ich dodawania oraz od czasu wytrząsania roztworu z osadem.

Badania przeprowadzono w dwóch seriach:

- 1) wobec stałej zawartości $Me_4Fe(CN)_6$ (będącego w nadmiarze) i zmiennych ilości $Tl_2(SO_4)_3$ oraz
- 2) wobec stałej zawartości $Tl_2(SO_4)_3$ (będącego w nadmiarze) i zmiennych ilości $Me_4Fe(CN)_6$.

Znając stężenie wyjściowe siarczanu talowego i żelazocyjanku alkalicznego oraz nadmiar nie przereagowanego składnika w roztworze, można było obliczyć stosunek stężeń $[Tl^{3+}] : [Fe(CN)_6^{4-}]$ w osadzie przy założeniu, że w roztworze po wytrąceniu się osadu pozostaje tylko składnik znajdujący się w nadmiarze. Zbadano również skład wytrącających się osadów metodą analizy objętościowej. Wyniki badań zestawiono w licznych tabelach i odtworzono na wykresach.

Stwierdzono, że skład wytrąconego osadu zależy od stosunku stężeń

reagujących składników w roztworze, nie zależy natomiast od kolejności dodawania składników oraz od czasu wytrząsania roztworu z osadem.

W nadmiarze żelazocyjanku wytrącają się albo żelazocyjanki proste o wzorze $Tl_4[Fe(CN)_6]_3$, albo żelazocyjanki złożone o wzorze schematycznym $m Tl_4[Fe(CN)_6]_3 \cdot n Me_4Fe(CN)_6$, gdzie m i n oznaczają niewielkie liczby całkowite.

W nadmiarze zaś siarczanu talowego powstawały również sole złożone o ogólnym wzorze schematycznym: $m Tl_4[Fe(CN)_6]_3 \cdot n Tl_2(SO_4)_3$.

Żelazocyjanek prosty $Tl_4[Fe(CN)_6]_3$ wytrąca się jedynie w pobliżu punktu równoważnikowego.

Wyniki przeprowadzonych badań mogą znaleźć wykorzystanie w analizie chemicznej.

(Praca przekazana do druku w STUDIA SOCIETATIS SCIENTIARUM TORUNENSIS, Sectio B, vol. VI nr 6).

Członek Wydziału Zenon Czerwiński przedstawia pracę własną (wykonaną wspólnie z Rafałem Nowakowskim i Grażyną Grabowską): *Własności elektryczne warstw adsorpcyjnych, powstających na granicy fazy krystalicznej KH_2PO_4 i jego roztworów nasyconych (Electrical properties of adsorption layers arising on the bound of crystalline KH_2PO_4 phases and its saturated solutions).*

(Praca przekazana do druku w STUDIA, jw., Sectio B, vol. VI nr 5).

Członek Wydziału Wilhelmina Iwanowska przedstawia pracę Stanisława Gąscki: *Statystyka orbit małych planet (Statistical Investigations of the Elements of Minor Planets).*

Wykorzystując elementy orbit małych planet podane w katalogu *Efemeridy Małych Planet na 1964 god.*, zbadano:

1) Rozkłady $n(\pi)$ i $n(\varphi)$ i stwierdzono, że za $\max n(\pi)$ odpowiadają małe planety, których $\varphi > 8^\circ$. Obliczono średnie φ dla poszczególnych zakresów π . Stąd obliczono π_0 i φ_0 praplanety.

2) Rozkłady $n(a)$ i $n(i)$. Stwierdzono, że ze wzrostem „a” rośnie liniowo dyspersja „i”. Z warunku $\sigma_i = 0$ dla momentu rozpadu wyznaczono a_0 oraz i_0 .

Na elementy orbity praplanety otrzymano:

$$\begin{array}{ll} a_0 = 1.78 & \sigma_0 = 6.0 \\ i_0 = 3^0.6 & \pi_0 = 140^0 \end{array}$$

Członek Wydziału Wilhelmina Iwanowska przedstawia pracę Stefani Grudzińskiej: *Obecność serii Paschena w emisji widma zmiennej długookresowej o Ceti (La présence de la série du Paschen dans l'émission du spectre de l'étoile à longue période o Ceti).*

(Praca przekazana do druku w STUDIA, jw., Sectio F, vol. IV nr 4).

Członek Wydziału Wilhelmina Iwanowska przedstawia pracę Zygmunta Turły: *Badania interferometryczne centrów promieniowania radiowego na Słońcu (The Interferometric Study of Solar Radio Centres)*.

Przy pomocy interferometru na częstotliwości 127 Mc/s autor przeprowadził cykl obserwacji wzmocnień promieniowania radiowego korony słonecznej w okresie minimum aktywności Słońca. Wybór tego okresu pozwolił na wyodrębnienie poszczególnych źródeł radiowej aktywności Słońca, a metoda interferometryczna umożliwiła ich lokalizację i wyznaczenie szybkości przesunięć ośrodków wzmoczonego promieniowania radiowego w koronie słonecznej. Autor podał próbę interpretacji zaobserwowanych zjawisk.

Członek Wydziału Wilhelmina Iwanowska przedstawia pracę Leszka Zaleskiego: *Efektywność teleskopu Schmidta 60/90 cm. II. Wyznaczenie głębokości linii (The effectiveness of the 60/90 cm Schmidt Telescope Used with Objective Prisms. II. Determination of Line Depths)*.

(Praca przekazana do druku w STUDIA, jw., Sectio F, vol. IV nr 4).

Członek Wydziału Jan Wałas przedstawia pracę Mirosławy Ceynowy: *Zbiorowiska roślinności kserotermicznej nad dolną Wisłą (Xerotherme Pflanzengesellschaften an der unteren Wisła)*.

(Praca przekazana do druku w STUDIA, jw., Sectio D, vol. VIII nr 4).

Członek Wydziału Rajmund Galon przedstawia pracę Leopolda Mazura: *Minerały siarczanowe z Dobrzyńa nad Wisłą. (Sulphate minerals from Dobrzyń on the Vistula)*.

(Praca przekazana do druku w STUDIA, jw., Sectio C, vol. VI nr 5).

Członek Wydziału Wanda Stęślicka-Mydlarska przedstawia pracę Guido Kriesla: *Badania antropologiczne młodzieży żeńskiej ze szkół średnich ogólnokształcących rejonu Pomorza i Kujaw (Anthropological Studies of Girls from Grammar Schools in the Provinces of Pomorze and Kujawy)*.

(Praca przekazana do druku w STUDIA, jw., Sectio E, vol. IX nr 3).

POSIEDZENIA KOMISJI ASTRONOMICZNEJ

Posiedzenie naukowe dnia 25 IV 1966 r.

S. Gorgolewski, *Projekt LIL — radioastronomiczny odbiornik na długie fale.*

Posiedzenie naukowe dnia 2 V 1966 r.

S. Gorgolewski, *Projekt LIL — radioastronomiczny odbiornik na fale krótkie.*

Posiedzenie naukowe dnia 23 V 1966 r.

R. Głębocki, *Badania widma ciągłego gwiazd typów widmowych F.G.K. w aspekcie populacyjnym.*

L. Zaleski, *Zarys teleskopu Schmidta z pryzmatem obiektywowym.*

A. Strobel, *Efektywne długości fali systemów fotometrycznych używanych w Obserwatorium Toruńskim.*

W. Iwanowska i N. Maron, *Statystyczne indeksy populacji zmiennych długookresowych.*

Posiedzenie naukowe dnia 5 XII 1966 r.

S. Gąska, *Statystyka orbit małych planet.*

WYDZIAŁ IV

PRAWNO-SPOŁECZNY

Posiedzenie naukowe dnia 15 III 1966 r.

Członek Wydziału Jerzy Śliwowski przedstawia pracę Barbary Kunickiej-Michalskiej: *Fałszywe oskarżenie w prawie karnym PRL na tle prawnoporównawczym. (The false accusation in Criminal Law of the Polish People's Republic. A comparative study).*

(Praca w druku w STUDIA IURIDICA, t. VII z. 3).

Posiedzenie naukowe dnia 21 XI 1966 r.

Członek Wydziału Kazimierz Biskupski przedstawia pracę własną: *Problemy ustrojoznawstwa (The problems of government).*

(Praca przekazana do druku w STUDIA IURIDICA, t. VII z. 4).

III

MATERIAŁY BIO- I BIBLIOGRAFICZNE CZŁONKÓW WYDZIAŁÓW TOWARZYSTWA

(ciąg dalszy)

Wydział I

WOJCIECHOWSKI MARIAN urodził się dnia 24 czerwca 1927 r. z ojca Zygmunta i matki Marii z Świeżawskich. Szkołę powszechną ukończył w 1939 r. Podczas okupacji pracował od 1944 r. w Delegaturze Rządu Londyńskiego, prowadząc m. in. od sierpnia 1944 r. do stycznia 1945 r. nasłuch radiowy dla Delegatury. W lipcu tego roku złożył egzamin dojrzałości.

W październiku 1945 r. rozpoczął studia na Wydziale Prawno-Ekonomicznym (sekcja ekon.-polit.) Uniwersytetu Poznańskiego. W 1949 r. uzyskał stopień magistra nauk ekonomiczno-politycznych. W czasie studiów napisał dwie prace uznane za magisterskie: na seminarium prof. Edwarda Taylora pracę pt. *Teoria procentu Nixona Carvera*, zaś na seminarium prof. Jana Rutkowskiego pracę pt. *Skarbowość m. Poznania w latach 1710—1735*. Pracę doktorską pt. *Struktura społeczno-gospodarcza Poznania w pierwszej połowie XVIII wieku* napisał pod kierunkiem prof. Stanisława Hoszowskiego. Tytuł doktora praw w zakresie nauk historycznych otrzymał w grudniu 1951 r. Od 1949 do 1952 r. pracował jako asystent przy Katedrze Powszechnej Historii Ustrojów Państwowych i Prawa na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego, natomiast od 1952 do 1955 r. jako starszy asystent przy Katedrze Historii Najnowszej na Wydziale Filozoficzno-Historycznym tegoż Uniwersytetu. Od 1955 r. pracuje na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w Katedrze Historii Polski i Powszechnej XIX i XX wieku. W 1965 r. zakończył przewód habilitacyjny na Uniwersytecie M. Kopernika. Tematem pracy habilitacyjnej były *Stosunki polsko-niemieckie 1933—1938*. W 1967 r. został docentem etatowym. Ponadto od września br. pracuje również jako docent etatowy przy Katedrze Historii Powszechnej w Wojskowej Akademii Politycznej w Warszawie.

Spis prac: a) Rozprawy: 1) *Struktura społeczno-gospodarcza Poznania w pierwszej połowie XVIII wieku*, Poznań 1951. 2) *Struktura społeczna Krakowa*

w 1869 r., Poznań 1953. 3) Z powodu „Geschichte der Stadt Posen”, Poznań 1954. 4) (wspólnie z Z. Kulakiem) Repliki zachodniemieckie na książkę E. Wiskemann, Przegład Zachodni, Poznań 1958. 5) Sytuacja międzynarodowa Polski w latach 1939—1942, Bydgoszcz 1960, (druk. referat na sesji naukowej). 6) Rewizjonizm zachodniemiecki w świetle najnowszych badań, [w:] W XX rocznicę Września, Poznań 1960. 7) Strzelce Opolskie w walce o polskość w świetle dokumentów hitlerowskich, Kwartalnik Opolski, 1960, nr 3. 8) Z dziejów penetracji hitlerowskiej w Polsce (kontakty „Antikominternu” z przedstawicielami polskiej hierarchii Kościoła Katolickiego). Studia z dziejów Kościoła Katolickiego, t. 1: 1961. 9) Polska i Niemcy na przełomie lat 1932—1933, Roczniki Historyczne, t. 29, Poznań 1963. 10) Polsko-niemiecka deklaracja o nieagresji z 26 stycznia 1934, Katowice 1963. 11) Nauczanie historii Polski Ludowej, Kwartalnik Historyczny, t. 71 1964, z. 2. 12) Stosunki polsko-niemieckie 1933—1938, Poznań 1965. b) Recenzje: 13) Marian Żychowski, Stosunki gospodarczo-społeczne w Rzeczypospolitej Krakowskiej w przeddzień rewolucji 1864 r., Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych, t. 16: 1954. 14) Generalne tabele statystyczne Śląska 1787 roku, wyd. T. Ładogórski, Przegład Zachodni, 1955, nr 11/12. 15) Richard Breyer, Das Deutsche Reich und Polen 1932—1937, Würzburg 1955, Przegład Zachodni, 1956, nr 5/6. Wolfram Daniel, Christoph v. d. Ropp, Pommerland ist abgebrannt, Hamburg 1956, Przegład Zachodni, 1957, nr 2. 17) Otto Heike, Das Deutschtum in Polen 1918—1939, Bonn 1955, Przegład Zachodni, 1957, nr 6. 18) Ostdeutschland unter polnischer Verwaltung, Düsseldorf 1958, Poland and Germany, London, nr 6. 19) Christian Höltje, Die Weimarer Republik und das Ostlocarno-Problem 1919—1934, Würzburg 1958, Poland and Germany, 1959, nr 10. 20) Martin Broszat, Verfolgung polnischer katholischer Geistlicher 1939—1945, München 1959, Studia z dziejów Kościoła Katolickiego, t. 3: 1960. 21) Ludwig Denne, Das Danzig-Problem in der deutschen Aussenpolitik 1934—1939, Bonn 1959, Zapiski Historyczne, t. 26: 1961. 22) Martin Broszat, Nationalsozialistische Polenpolitik 1939—1945, Stuttgart 1961, Polish Western Affairs 1962, Vol. 3 No 2. 23) jak pod 10 oraz Cz. Madajczyk, Generalna Gubernia w planach hitlerowskich, Annuaire Polonais des Affaires Internationales 1962. 24) A. J. Kamiński, Neohitleryzm, Poznań 1962, Przegład Zachodni 1962, nr 6.

Wydział III

BOROWIECKI LUCJAN urodził się dnia 1 października 1925 r. w Dąbrowie Górniczej. Po wyemigrowaniu wraz z rodziną w 1925 r. do Francji rozpoczął w 1930 r. naukę we francuskiej szkole (École Primaire). Do roku 1935, to jest do chwili powrotu do Polski, ukończył pięć klas wspomnianej szkoły. Po powrocie zamieszkał najpierw w Częstochowie, a następnie w Grudziądzu, gdzie ukończył siedmioklasową szkołę powszechną w 1938 r. Po wybuchu wojny w kwietniu 1940 r. został deportowany do Niemiec na roboty przymusowe, gdzie przebywał do 1 V 1945 r. Po zakończeniu działań wojennych rozpoczął naukę w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych w Grudziądzu. Świadectwo dojrzałości otrzymał w 1948 r. Jednocześnie pracował jako nauczyciel najpierw w szkole powszechnej w Nowej Wsi pod Grudziądzem, a w roku szkolnym 1948/1949 w Łasinie.

W 1949 r. rozpoczął studia na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu. W 1954 r. uzyskał stopień magi-

stra chemii. W tym roku również został powołany na stanowisko asystenta Katedry Chemii Organicznej UMK. W 1956 r. został mianowany starszym asystentem. Dnia 28 VI 1960 r. uzyskał stopień doktora nauk przyrodniczych i od 1 X 1960 r. pracuje na stanowisku adiunkta Katedry Chemii Organicznej UMK. Po przeprowadzeniu w 1966 r. przewodu habilitacyjnego z zakresu chemii organicznej, w dniu 31 III 1966 r. powołany został na stanowisko docenta etatowego w Katedrze Chemii Organicznej na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMK.

W okresie od 15 X 1965 r. do 17 VI 1966 r. przebywał w Laboratorium Chemii École Normale Supérieure w Paryżu jako stypendysta Rządu Francuskiego.

Spis prac: 1) Utlenienie 3-karenu bezwodnikiem selenawym, *Roczniki Chem.*, 31: 1957, 739. 2) Katalityczne uwodornienie d-karen-3-olu-7, *Roczniki Chem.*, 32: 1958, 1413. 3) O nowym alkoholu karenowym, *Roczniki Chem.* 33: 1959, 87. 4) O otrzymaniu kwasu dehydroabietynowego za pomocą selenu, *Roczniki Chem.*, 33: 1959, 215. 5) O działaniu dwutlenku selenu na d-karen-3, *Chemia Analityczna*, zeszyt specjalny, 290: 1959. 6) O nowym semicyklicznym karenie, *Roczniki Chem.*, 34: 1960, 1181. 7) O rozbudowie połączenia selenowego z d-karenu-3, *Roczniki Chem.*, 35: 1961, 833. 8) O nowej katalitycznej metodzie otrzymywania d-karenu-3-alu-7, *Roczniki Chem.*, 36: 1962, 173. 9) Action de l'hydroperoxyde de t-butyle sur le d-carène-3, *Roczniki Chem.*, 37: 1963, 921. 10) O autoksydacji d-karenu-3 w nadfiolecie wobec CrO_3 , *Roczniki Chem.*, 37: 1963, 1143. 11) O przemianach układu karanowego. I. Działanie chlorowodoru na (-)karan, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 87. 12) Działanie gazowymi chlorowcowodorami na karan i d-karen-3, *Prace Zjazdu Naukowego PTCh. Łódź*, marzec 1964, s. 8. 13) O przemianach układu karanowego. II. Działanie bromowodoru na (-)karan, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1505. 14) O przemianach układu karanowego. III. Działanie bromowodoru na d-karen-3 w kwasie octowym, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 39. 15) Bromowodorowanie d-karenu-3, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 107. 16) O przemianach układu karanowego. IV. O przebiegu reakcji addycji bromowodoru do (+)karenu-3, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 243. 17) Badania w grupie bornanu, *Bull. Soc. Chim. France* (w druku).

LESIAK TADEUSZ urodził się dnia 7 września 1925 r. we wsi Niewiadów (woj. łódzkie) jako syn robotnika rolnego. Szkołę powszechną ukończył w Ujeździe w 1939 r. Okres okupacji spędził w domu przy rodzicach. Po wyzwoleniu, w ramach akcji osiedleńczej, udał się na Ziemię Odzyskane. Pracował kolejno w Gdańsku, Gdyni i Szczecinie jako robotnik portowy. W 1945 r. wstąpił do Państwowego Liceum Pedagogicznego w Tczewie, a następnie na Wydział Przyrodniczy Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku (sekcję chem.). Po ukończeniu WSP pracował przez rok na tejże uczelni w charakterze asystenta, po czym skierowany został na studia drugiego stopnia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1954 r. ukończył Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii UMK i uzyskał stopień magistra chemii. W tym czasie (1953 r.) wstąpił w szeregi Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, gdzie pełnił kolejno funkcje: członka egzekutywy OOP, I sekretarza OOP i członka egzekutywy POP.

Po ukończeniu studiów magisterskich, w wyniku konkursowego egzaminu eliminacyjnego skierowany został na studia aspiranckie przy Katedrze Chemii Organicznej UMK. W styczniu 1960 r. uzyskał stopień doktora nauk przyrodniczych, zaś we wrześniu 1965 r. stopień docenta chemii organicznej. W tym czasie odbywał długoterminowy staż naukowy w Katedrze Chemii Organicznej Uniwersytetu Moskiewskiego oraz praktykę w Instytucie Chemii Organicznej Akademii Nauk Łotewskich SSR.

Po uzyskaniu nominacji na docenta etatowego 1 IV 1966 r., rozpoczął wykłady chemii organicznej dla studentów Wieczorowego Studium Chemii.

Spis prac: a) 1) wspólnie z J. Krupowiczem, Izomeryzacja d- Δ 3-karenu w temperaturze poniżej 250°, *Przemysł Chem.*, 35: 1956, 330—332. 2) wspólnie z W. Schittek, Synteza kwasu antranilowego z o-nitroetylobenzenu, *Przemysł Chem.*, 36: 1957, 456—457. 3) wspólnie z H. Pliszką, O otrzymywaniu kwasu 2,4-dwunitrobenzoesowego z o-nitroetylobenzenu, *Roczniki Chem.*, 31: 1957, 1033—1035. 4) Katalityczna dehydrocyklizacja o-etyloaniliny do indolu, *Roczniki Chem.*, 31: 1957, 1057—1059. 5) O nowej metodzie otrzymywania skatolu, *Roczniki Chem.*, 32: 1958, 1401—1403. 6) O nowej syntezie 2-fenilo-3-metyloindolu, *Roczniki Chem.*, 35: 1961, 733—736. 7) Kilka uwag o możliwości utylizacji o-nitroetylobenzenu, *Przemysł Chem.*, 40: 1961, 191—196. 8) wspólnie z D. Huszczą i K. Sujkowską, Badania nad wykorzystaniem o-nitroetylobenzenu. I. Redukcja o-nitroetylobenzenu w roztworach elektrolitów, *Przemysł Chem.*, 40: 1961, 506—509. 9) wspólnie z B. Siłą, Nowa katalityczna synteza kumaronu, *Roczniki Chem.*, 35: 1961, 1519—1522. 10) wspólnie z B. Siłą, Nowy sposób otrzymywania 2-metylo-2,3-dwumetylokumaronu, *Roczniki Chem.*, 35: 1961, 1523—1528. 11) Badania nad wykorzystaniem o-nitroetylobenzenu. II. Dehydrocyklizacja o-etyloaniliny na kontaktach chromowomiedziowych, *Przemysł Chem.*, 40: 1961, 573—577. 12) wspólnie z B. Siłą, W. Zacharewiczem, K. Wesołowskim, B. Cieszewskim i L. Kamińskim, Badania nad wykorzystaniem o-nitroetylobenzenu. III. Katalityczna synteza kumaronu z o-etylofenolu, *Przemysł Chem.*, 41: 1962, 70—72. 13) Badania nad wykorzystaniem o-nitroetylobenzenu. IV. Kondensacja o-nitroetylobenzenu ze szczawianem etylu, *Przemysł Chem.*, 41: 1962, 140—143. 14) Nowa metoda otrzymywania 2-etylo-3-metyloindolu, *Roczniki Chem.*, 36: 1962, 1097—1100. 15) Katalityczna dehydrocyklizacja o-etylo-N-metyloaniliny do skatolu, *Roczniki Chem.*, 36: 1962, 1107—1114. 16) O nowej katalitycznej metodzie otrzymywania kumaronu, *Roczniki Chem.*, 36: 1962, 1533—1537. Próba katalitycznej syntezy indolu ze styrenu i NH₃, *Roczniki Chem.*, 36: 1962, 1699—1704. 17) Izomeryzacja o-aminostyrenu do 2,3-dwuhydroindolu, *Roczniki Chem.*, 36: 1962, 1737—1742. 18) Podstawowe zagadnienia BHP w produkcji tworzyw poliuretanowych, *Ochrona Pracy*, 1: 1963, 1—3. 19) Podstawowe zagadnienia BHP w produkcji tworzyw poliuretanowych, cz. 2, *Ochrona Pracy*, 2: 1963, 1—3. 20) Badania nad wykorzystaniem o-nitroetylobenzenu. VI. Kondensacja o-etylo-N-formyloaniliny do skatolu w atmosferze tlenu węgla pod zwiększonym ciśnieniem, *Chemia Stosowana*, 7: 1963, 593—601. 21) O katalitycznym utlenianiu indoliny do indolu, *Roczniki Chem.*, 37: 1963, 347—351. 22) Nowe metody otrzymywania 2,3-dwuhydroindolu, *Roczniki Chem.*, 37: 1963, 499—503. 23) O produktach pirolizy poli-o-aminostyrenu, *Roczniki Chem.*, 37: 1963, 1553—1555. 24) Niektóre aspekty bezpieczeństwa pracy przy produkcji furfurołu, *Ochrona Pracy*, 10: 1963, 6—9. 25) wspólnie z J. Lisieckim, Poliuretany — nowa dziedzina tworzyw sztucznych, *Chemik*, 1: 1964, 14—18. 26) Wykrywanie i oznaczanie furfurołu w atmosferze hal produkcyjnych, *Ochrona Pracy*, 2: 1964, 5—8.

28) wspólnie z J. Lisieckim, Kleje poliuretanowe, *Chemik*, 10: 1964, 374—377. 29) Katalityczna aromatyzacja indoliny w fazie gazowej, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 507—510. 30) wspólnie z W. Grabowską, Otrzymywanie 2,4-dwuaminoetylobenzenu i niektórych jego pochodnych, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 877—880. 31) O katalitycznym odwodornianiu kumaranu do kumaronu, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1015—1018. 32) Katalityczna synteza tionaftenu z acetyleny i tiofenolu, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1523—1527. 33) Nowa katalityczna metoda otrzymywania indolu i niektórych jego pochodnych, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1709—1713. 34) Główne zasady BHP przy stosowaniu klejów poliuretanowych w przemyśle odzieżowym, *Ochrona Pracy*, 1: 1965, 10—15. 35) Fotokolorymetryczna metoda oznaczania indolu w smołach i żywicach, *Chemia Analityczna*, 10: 1965, 223—230. 36) Otrzymywanie i wewnątrzcząsteczkowa kondensacja soli sodowych i potasowych niektórych o-alkilooanilidów, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 485—488. 37) O wzajemnych przekształceniach indolu, kumaronu i tionaftenu, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 589—596. 38) wspólnie z J. Lisieckim, Zastosowanie syntezy Madelunga i Verleya do otrzymywania N-podstawionych indoli, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 639—642. 39) Otrzymywanie i katalityczna dehydracyklizacja 2-etylotiofenolu, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 681—688. 40) Próba nowej katalitycznej syntezy indolu, kumaronu i tionaftenu, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 757—761. 41) Katalityczna aromatyzacja 2,3-dwuhydrobenzotiofenolu w fazie gazowej, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 939—942. b) *Opracowania skryptowe*: 42) Polizocyjaniany organiczne, *Biuletyn Techniczny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, 2: 1961, 21—45. 43) Desmofeny, *Biuletyn Techniczny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, 3: 1961, 13—42. 44) Poliuretanowe materiały wiążące, *Biuletyn Techniczny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, 4: 1961, 8—27. 45) Lakier poliuretanowe, *Biuletyn Techniczny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, 5—6: 1961, 1—26. 46) Ekspandowane tworzywa poliuretanowe, *Biuletyn Techniczny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, 10: 1961, 25—66. 47) Katalizatory i materiały pomocnicze w produkcji poliuretanów, *Biuletyn Informacyjny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, 1: 1962, 1—19. 48) Podstawowe problemy bezpieczeństwa pracy w produkcji tworzyw poliuretanowych, *Biuletyn Informacyjny Zakł. Chem. w Bydgoszczy*, numer specjalny 1962, 41—57.

SIEDLEWSKI JANUSZ urodził się dnia 22 maja 1929 r. w Gniewkowie pow. Inowrocław w rodzinie robotniczej. Do wybuchu wojny ukończył 3 klasy szkoły powszechnej w Inowrocławiu. W czasie okupacji pracował u niemieckiego ogrodnika. Po wyzwoleniu złożył egzamin z zakresu 7 kl. szkoły podstawowej i w roku 1946 zaczął uczęszczać do Gimnazjum i Liceum dla Pracujących w Inowrocławiu, pracując jednocześnie u ogrodnika. W styczniu 1948 r. wstąpił w szeregi Polskiej Partii Robotniczej, a następnie został członkiem PZPR. Po zdaniu matury w roku 1949 rozpoczął studia na kierunku chemicznym Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego UMK w Toruniu, które ukończył w roku 1954, uzyskując tytuł magistra chemii. W tymże roku rozpoczął pracę w Katedrze Chemii Nieorganicznej UMK jako asystent. W 1956 r. otrzymał nominację na st. asystenta, a po uzyskaniu tytułu doktora nauk przyrodniczych w 1960 r. został powołany na stanowisko adiunkta.

Na przełomie roku 1963/1964 odbył 6-miesięczny staż naukowy w ZSRR w Katedrze Chemii Fizycznej Uniwersytetu w Odessie. W wyniku pomyślnie zakończonego przewodu habilitacyjnego w dniu 16 lutego 1966 r. uchwałą Rady Wydziału Mat.-Fiz.-Chem. UMK w Toruniu przyznano

mu tytuł docenta nauk chemicznych w zakresie chemii nieorganicznej. Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego uchwaliło tę zatwierdziło i z dniem 1 X 1966 r. został powołany na stanowisko docenta etatowego w Katedrze Chemii Nieorganicznej UMK w Toruniu.

Spis prac: 1) Badania nad przydatnością krajowych węgla aktywowanych do oczyszczania gazów syntetycznych z siarkowodoru, *Gaz, Woda*, 31: 1957, 60 (wspólnie z A. Swinarskim i Cz. Wronkowskim). 2) Badania nad mechanizmem reakcji utleniania siarkowodoru na węglu aktywowanym, *Gaz, Woda*, 31: 1957, 462. (wspólnie z A. Swinarskim). 3) Współczesne poglądy na mechanizm sorpcji pary wodnej na węglach aktywowanych, *Wiadomości Chemiczne*, 12: 1958, 1. 4) Wpływ obcych jonów na zmianę postaci krystalicznej chlorku sodowego, *Studia Soc. Sc. Torunensis, sec. B (chemia)* 1: 1958, 19—44 (wspólnie z Z. Czerwińskim). 5) Z badań nad strukturą katalizatora i mechanizmem reakcji utleniania siarkowodoru do siarki wolnej na węglu aktywowanym, *Gaz, Woda*, 32: 1958, 300 (wspólnie z A. Swinarskim i R. Lisewskim). 6) Uwagi w sprawie oczyszczania gazów syntezowych od połączeń zawierających siarkę, *Gaz, Woda*, 32: 1958, 396. 7) Wpływ powierzchni i zanieczyszczeń mineralnych na własności węgla aktywowanego w procesie utleniania siarkowodoru do siarki, *Przemysł Chem.*, 38: 1959, 29 (wspólnie z A. Swinarskim i K. Karpińskim). 8) Ocena krajowych węgla aktywowanych do oczyszczania gazów przemysłowych i siarkowodoru, *Przemysł Chem.*, 38: 1959, 351. 9) O nowych zastosowaniach węgla aktywowanych do usuwania związków siarki z gazów syntezowych, *Gaz, Woda*, 33: 1959, 454. 10) Adsorpcyjne metody wyznaczania wielkości powierzchni adsorbentów i katalizatorów, *Wiadomości Chem.*, 14: 1960, 279. 11) O produktach reakcji katalitycznego utleniania siarkowodoru na węglu aktywowanym, *Chemia Stos.*, 4: 1960, 231 (wspólnie z A. Swinarskim i Cz. Bukowskim). 12) Influence des dimensions des pores sur le pouvoir catalytique du charbon activé dans l'oxydation de l'hydrogène sulfure par l'oxygène, *Actes du Deuxième Congrès International de Catalyse, Paris 1960, Paris 1961, t. 2, s. 2345* (wspólnie z A. Swinarskim). 13) Regeneracja zużytego i zatrutego węgla aktywowanego w reakcji utleniania siarkowodoru, *Przemysł Chem.*, 39: 1960, 506 (wspólnie z A. Swinarskim). 14) Wpływ wymiarów porów na własności katalityczne węgla aktywowanego, *Chemia Stos.*, 4: 1960, 373 (wspólnie z A. Swinarskim). 15) O zmianach czynnej powierzchni węgla aktywowanego w czasie katalitycznego utleniania siarkowodoru, *Chemia Stos.*, 5: 1961, 211 (wspólnie z A. Swinarskim). 16) Wpływ adsorbowanego tlenu na własności katalityczne węgla aktywowanego, *Roczniki Chem.*, 35: 1961, 999 (wspólnie z A. Swinarskim). 17) O własnościach i strukturze węgla aktywowanych w procesach katalizy, *Studia Soc. Sc. Torunensis, sec. B (Chemia)*, 3: 1961, nr 5. 18) Metody fluidalnego frakcjonowania węgla aktywowanego, *Przemysł Chem.*, 40: 1961, 651 (wspólnie z A. Swinarskim). 19) Materiały do ćwiczeń z chemii nieorganicznej, Toruń 1962, s. 1—57 (podręcznik). Praca zbiorowa. 20) Badania nad usuwaniem SO₂ z gazów przy użyciu węgla aktywowanego, *Przemysł Chem.*, 42: 1963, 209 (wspólnie z W. Michlińskim). Adsorpcyjne metody wyznaczania struktury porowatej adsorbentów i katalizatorów, *Wiadomości Chem.*, 17: 1963, 451. 22) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. I. Wpływ temperatury i czasu desorpcji węgla na sorpcję i utlenianie H₂S i SO₂, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1151. 23) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. II. Wpływ koncentracji wolnych rodników węgla na sorpcję H₂S, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1347 (wspólnie z S. Trawińskim). 24) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. III. Udział wolnych rodników węgla w adsorpcji nieodwracalnej H₂S, *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1355. 25) Jakościowa analiza chemiczna. I. Część teoretyczna. II. Wstępne ćwiczenia laboratoryjne, Toruń 1963, s. 1—142 (podręcznik) wyd. UMK

Toruń (wspólnie z E. Danilczuk i A. Łodzińską). 26) Badania nad usuwaniem SO_2 z gazów przy użyciu różnych węgli aktywowanych, *Przemysł Chem.*, 43: 1964, 203. 27) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. IV. Wpływ wolnych rodników węgla na adsorpcję SO_2 , *Roczniki Chem.*, 38: 1964, 1539. 28) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. V. Udział wolnych rodników węgla w procesie utleniania SO_2 do SO_3 , *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 263. 29) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. VI. Wyznaczanie liczby miejsc aktywnych w chemisorpcji tlenu na powierzchni węgla metodą elektrochemiczną, *Roczniki Chem.*, 39: 1965, 425. 30) Badanie mechanizmu katalitycznego utleniania na powierzchni węgla aktywowanych, *Prace Zjazdu Naukowego PTCh.*, Białystok, maj 1965. 31) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. VII. Badania utleniania H_2S , *Roczniki Chem.*, 40: 1966, 87. 32) The influence of free radicals and surface oxygen complexes on the catalytic activity of active carbon, *Colloquium on Physical Chemistry of Contact Catalysts*, Kraków, 15—17 września 1965 r. (wspólnie z A. Swinarskim, K. Karpińskim i M. Rozwadowskim). 33) Jakościowa analiza chemiczna. I. Część teoretyczna. II. Wstępne ćwiczenia laboratoryjne. Wyd. 2, UMK Toruń 1965, s. 1—142 (wspólnie z A. Łodzińską i E. Danilczuk). 34) L'aspect moderne des propriétés catalytiques et sorptives des charbons activés. III-rd National Conference for Chemistry, Timisoara, 27—30 VI 1966 r., *Resumés*, s. 138. 35) Mechanizm katalitycznego utleniania na węglu aktywowanym. VIII. Zależność między koncentracją wolnych rodników węgla i jego aktywnością katalityczną w utlenianiu H_2S i SO_2 , *Roczniki Chem.*, 40: 1966, 1093. 36) Badania nad mechanizmem katalitycznego utleniania H_2S na powierzchni węgla aktywowanego metodą elektronowego rezonansu paramagnetycznego, *Prace Zjazdu Naukowego PTCh.*, Szczecin, maj 1966 (wspólnie z A. Swinarskim).

Wydział IV

KRAJEWSKI JAN urodził się dnia 22 lipca 1913 r. w Siemienicach pow. Kutno. Uczęszczał do gimnazjum typu humanistycznego w Kutnie. Studia prawnicze ukończył na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego w 1939 r. W czasie okupacji pracował w Urzędzie Skarbowym w Mińsku Maz., odbywając równolegle aplikację sądową. Po zakończeniu wojny pracował w sądownictwie, przechodząc kolejno sąd grodzki, sąd pracy, sąd okręgowy, sąd wojewódzki, a obecnie pracuje jako sędzia w Sądzie Najwyższym.

Jednocześnie poświęca się pracy naukowej, uzyskując w 1959 r. na podstawie pracy: *Zakres kontroli rewizyjnej w polskim procesie cywilnym* tytuł doktora nauk prawnych na Uniwersytecie Warszawskim. W 1963 r. na tymże Uniwersytecie uzyskał tytuł docenta na podstawie rozprawy: *Nadzór judykatury nad prawomocnymi orzeczeniami w polskim procesie cywilnym*.

Obecnie jest kierownikiem Katedry Postępowania Cywilnego na Wydziale Prawa Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu, pełniąc aktualnie funkcję prodziekana tegoż Wydziału.

Spis prac: a) Monografie: 1) *Zakres kontroli rewizyjnej w polskim procesie cywilnym*, Warszawa 1959. 2) *Nadzór judykacyjny nad prawomocnymi*

orzeczeniami w polskim postępowaniu cywilnym, Toruń 1963. b) Rozprawy i artykuły: 3) Kara umowna a obowiązek powiadamiania o nieurodzaju, Nowe Prawo, 1954, nr 9. 4) Z zagadnień kontraktacji, Nowe Prawo, 1956, nr 6. 5) O wyższy poziom postępowania dowodowego, Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości, 1956, nr 1. 6) Uzasadnienie wyroków według noweli do k.p.c. z 18 I 1956 r., Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości, 1956, nr 4. 7) Zapoznanie w świetle art. 220 k.p.c., Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości, 1956, nr 6. 8) Skazanie na grzywnę w trybie art. 517 § 3 k.p.c., Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości, 1957, nr 6. 9) Egzekucja świadczeń pieniężnych od rolników, Nowe Prawo, 1957, nr 7—8. 10) Zdolność procesowa małoletniej matki w procesie o ustalenie ojcostwa, Nowe Prawo, 1957, nr 12. 11) Zakres uprawnień sądu rewizyjnego w świetle art. 18 ustawy z dn. 20 VII 1950 r. o zmianie przepisów w sprawach cywilnych, Nowe Prawo, 1958, nr 3. 12) Zmiana przepisów dotyczących ograniczenia egzekucji świadczeń od rolników, Nowe Prawo, 1958, nr 5. 13) Prawa i obowiązki sądu rewizyjnego na tle art. 381 k.p.c., Nowe Prawo, 1958, nr 7—8. 14) Naruszenie prawa materialnego jako podstawa rewizyjna według k.p.c., Nowe Prawo, 1958, nr 10. 15) Problem synchronizacji-odpowiadających sobie przepisów k.p.c. i k.p.k., Nowe Prawo, 1959, nr 12. 16) Kontrola przesłanek procesowych w postępowaniu zażaleniowym, Nowe Prawo, 1960, nr 9. 17) Czynności procesowe stron w postępowaniu z rewizji nadzwyczajnej, Palestra, 1960, nr 11. 18) Rewizja nadzwyczajna według projektu k.p.c., Państwo i Prawo, 1960, nr 12. 19) Rewizja według projektu k.p.c., Nowe Prawo, 1961, nr 5. 20) Odrębność postępowania posesoryjnego, Nowe Prawo, 1961, nr 2. 21) Recenzja pracy H. Krähenbühla: Kassation von Amtes wegen nach Artikel 90 der bernischen Zivilprozessordnung, Państwo i Prawo, 1961, nr 12. 22) Głosa do orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 9 VI 1961 nr 2CR 517/61, Państwo i Prawo, 1962, nr 7. 23) Reforma prawa procesowego cywilnego w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, Państwo i Prawo, 1963, nr 4. 24) Cztery nadzwyczajne rewizje w polskim gwałtownym procesie, Izwestja Uczybnich Zawiedienij Leningradskowo Uniwersiteta, ser. 10, 1963, nr 2. 25) Nadzór nad prawomocnymi wyrokami w projekcie k.p.c., Państwo i Prawo, 1960, nr 12. 26) Dopuszczalność rewizji nadzwyczajnej od postanowień i zarządzeń, Państwo i Prawo, 1964, nr 8—9. 27) Głosa do art. 520 § 1—69, 572 k.p.c., Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości, 1964, nr 1. 28) Podstawy wznowienia postępowania (głosa do OSN I CZ 63/1963), Państwo i Prawo, 1964, nr 7. 29) Zagadnienia *reformations in peius* w sprawach o rozwód, Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości, 1964, nr 1. 30) Gwarancje ochrony mienia społecznego w procesie cywilnym, Państwo i Prawo, 1965, nr 5. 31) Rewizja nadzwyczajna według nowego k.p.c., Palestra, 1965, nr 2. 32) Rewizja według nowego k.p.c., Nowe Prawo, 1965, nr 3. 33) Utrata mocy wyroku sądu polubownego (głosa do OSN z 20 IV 1964 r. sygn. II PR 251/64), Nowe Prawo, 1965, nr 9. 34) Czy do wykazania następstwa prawnego w razie śmierci strony (art. 180 pkt 1 k.p.c.) konieczne jest przedstawienie sądowi prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku? — odpowiedź prawna, Palestra, 1965, nr 6. 35) Które podmioty procesowe należy uważać za jednostki gospodarki uspołecznionej w rozumieniu przepisów k.p.c.? — odpowiedź prawna, Palestra, 1965, nr 6. 36) Wyrok uzupełniający. Głosa do orzeczenia SN z dn. 4 XI 1965 r. I PR 366/65. OSPiKA 1966, nr 7—8. 37) Ochrona praw małżonka przed egzekucją prowadzoną przeciwko jego współmałżonkom, Księga pamiątkowa ku czci K. Stefki, Wrocław 1967. 38) Wznowienie postępowania wg nowego k.p.c., Państwo i Prawo, 1967, nr 4. 39) Stosunek procesu do postępowania nieprocesowego, Zeszyty Naukowe UMK, Prawo X, 1967. 40) Postępowanie nieprocesowe — przepisy ogólne, Katowice 1965/1966. Centr. Zaoczne Studium Nowego Prawa Cywilnego. 41) Orzeczenia sądowe oraz koszty procesu (art. 316—366 oraz 98—124 k.p.c.), Katowice 1965/1966. Centr. Zaoczne Studium Nowego Prawa Cywilnego. 42) Środki zaskarżenia, Katowice 1965/1966. Centr. Zaoczne Studium Nowego Prawa Cywilnego. 43) Podstawowe założenia nowego ko-

deksu postępowania cywilnego, Katowice 1967. 44) Recenzje pracy S. Hanausek: Orzeczenie Sądu rewizyjnego, Warszawa 1966, Państwo i Prawo, 1967, nr 5. 45) Rewizja nadzwyczajna od orzeczeń o kosztach procesu, Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych, 1967, nr 5. 46) Rewizja nadzwyczajna od uzasadnienia orzeczenia, Nowe Prawo, 1967, nr 4. 47) Przedmiotowe granice prawomocności materialnej w sprawach ze stosunku pracy, Nowe Prawo, 1967, nr 5. 48) Recenzja pracy A. A. Dobrowolskiego: Iskowaja forma zaszczity prawa, Moskwa 1966, Państwo i Prawo, 1966, nr 8.

STUDIA SOCIETATIS SCIENTIARUM TORUNENSIS

Sectio B (Chemia)

- BASIŃSKA HALINA, ORYLSKA KRYSZYNA, ORYLSKI ZENON, BLUDZIŃSKI ANDRZEJ: Badania nad składem szczawianów bizmutu, Toruń 1967, s. 51 + 1 nlb. Vol. 6 nr 4, z1 10,—

Sectio C (Geographia-Geologia)

- KURLEND A ZYGMUNT: Litologia i stratygrafia utworów kredy górnej między Wesołówką a Sulejowem nad Wisłą (Turon górny—kampan dolny), Toruń 1967, s. 16. Vol. 6 nr 3, z1 6,—

Sectio D (Botanica)

- MIKOŁAJSKA JANINA: Stosunki anatomiczne w różnych odmianach *Hordeum distichon* L. zakażonych przez *Erisiphe graminis hordei* Marchal, Toruń 1967, s. 51 + XIV tabl. Vol. 7 nr 5, z1 12,—
- KĘPCZYŃSKI KLEMENS, WILKON-MICHAŁSKA JADWIGA: Stosunki florystyczno-fitosocjologiczne rezerwatów Wielka Kępa Ostromecka i Las Mariański, Toruń 1967, s. 55 + 1 nlb. Vol. 7 nr 6, z1 15,—
- HOŁOWNIA IRENA: Obserwacje mykologiczne z okolic Osia (Bory Tucholskie), Toruń 1967, s. 18. Vol. 8 nr 1.
- MICHNO-ZATORSKA ZOFIA: Obserwacje nad masowymi pojawami wrośli *Cynips Quercus folii* L. ♀♀ (*Cynipidae*, *Hymenoptera*) na *Quercus robur* L. w województwie bydgoskim, Toruń 1967, s. 6. Vol. 8 nr 2 (Vol. 8 nr 1 i 2) z1 8,—
- WEBER-CZERWIŃSKA EWELINA: Obserwacje fenologiczne dotyczące grzybów występujących na drzewach i krzewach w parku w Koniczynie, Toruń 1967, s. 9 + 10 tabl. Vol. 8 nr 3 z1 20,—

Sectio E (Zoologia)

- KRISEL GUIDO: Badania antropologiczne młodzieży meskiej szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych rejonu Pomorza i Kujaw, Toruń 1967, s. 92. Vol. 8 nr 5, z1 18,—
- PIATKOWSKA BARBARA: Wpływ temperatury stosowany w szeregu pokoleń na ostateczną strukturę oka mutantów bar *Drosophila melanogaster* Meig, Toruń 1967, s. 32. Vol. 8 nr 4, z1 10,—
- WITKOWSKI TADEUSZ: Zmiany struktury zgrupowania nicieni glebowych w związku z jego rozmieszczeniem w różnych warstwach gleby, Toruń 1967, s. 24. Vol. 9 nr 1.
- WITKOWSKI TADEUSZ: Zmiany liczebności populacji dwóch gatunków wolno żyjących nicieni *Acrobeles ciliatus* v. Linstow i *Anaplectus granulatus* (Bastian) De Coninck & Sch.—Stekh. w glebie upraw rolniczych, Toruń 1967, s. 12. Vol. 9 nr 2 (Vol. 9 nr 1 i 2) z1 10,—

Sectio F (Astronomia)

- IWANOWSKA WILHELMINA MARON NAPOLEON: Statistical Population Indices of Mira Type Variables — Statystyczne indeksy populacji gwiazd zmiennych typu Mira Ceti, s. 1—18.

- GŁĘBOCKI ROBERT: The Population Assignment of F, G, K, Stars in the Solar Neighbourhood — Przynależność populacyjna gwiazd F, G, K z otoczenia Słońca, s. 19—58.
- ZALESKI LESZEK: The Effectiveness of the 60/90 cm Schmidt Telescope Used with Objective Prismus I. Limiting Magnitudes and Overlapping of Spectra — Efektywność teleskopu Schmidta 60/90 cm w użyciu z pryzmatami obiektywowymi. I. Zasięg teleskopu i nakrywanie się widm, s. 59—64.
- MARON NAPOLEON, STROBEL ANDRZEJ: Effective Wavelengths of Photometric Systems Used at the Toruń Observatory — Efektywne długości fali systemów fotometrycznych używanych w Obserwatorium Toruńskim, s. 65—71, Toruń 1967. Vol. 4 nr 3, zł 15,—

Sectio G (Physiologia)

- KĄDZIELA WOJCIECH: Eliminacja prądów uziemienia z pomiaru parametrów stymulacji elektrycznej mózgu, Toruń 1967, s. 40. Vol. 2 nr 5, zł 10,—
- KŁOSOWSKA DANUTA: Wpływ wstrząsu anafilaktycznego na spermatogenezę u królików, Toruń 1967, s. 50 + 2 nlb. Vol. 2 nr 6, zł 12,—
- KĘSIK MARIA: Wpływ niektórych soli sodowych i magnezowych na pochłanianie glikozy w jelicie cienkim szczura „in vivo”, Toruń 1967, s. 42 + 2 nlb. Vol. 3 nr 1, zł 10,—

PRACE POPULARNONAUKOWE

- HUTNIKIEWICZ ARTUR: Od czystej formy do literatury faktu. Główne teorie i programy literackie XX stulecia. Wyd. II uzupełnione, Toruń 1967, s. 316 nr 5, zł 36.